

Aastaaruanne 2012

Lääne-Virumaa rahvaraamatukogud

Elanike arv 64594

Üldkasutatavate raamatukogude arv: 29

Haruraamatukogusid: 14

Kokku: 43

1.Põhilised tegevussuunad

Lühiülevaade 2012. aastast:

- 2012.a. raamatukogude tegevusse Lääne-Virumaal suuri muudatusi ei toonud. Elanikkond vähenes ja see andis tunda ka raamatukogude koondarvudes. Ka teaviku hinna tõus, komplekteerimisrahade vähesus ja pikad järjekorrad teavikule avaldasid oma mõju. Teisalt kasvab iga aastaga raamatukogudevaheline laenutus. Langenud on ka hõlve, tööranne avaldas mõju ka siin.
- Raamatukogud ja raamatukoguhoidjad olid arvestatavad koostööpartnerid, osaledes mitme maakonna suurürituse korraldamise ja trükise väljaandmise juures.
- Maakonna raamatukogutöötajate 2-päevane suveseminar sai teoks juba 7. korda ja pole oma populaarsust kaotanud. Suureks abiks selle korraldamisel olid Väike-Maarja vallavalitsus ja kohalikud raamatukoguhoidjad.
- Maakonnaraamatukogu roll raamatukogutöötajate koolitamisel oli endiselt väga oluline, seda näitas ka osalejate hulk.
- Jätkuvalt oli oluline raamatukogude roll kultuurikeskustena, märgata oli ka raamatukogu kui koolituskeskuse tähtsuse tõusu.
- Maakonnas on raamatukogusid, kus tehti väga heal tasemele ja süstemaatilist tööd lastega. Samas on mõnedel raamatukogudel põhjust oma lugejate järelkasvu pärast tõsiselt mures olla.
- Valmistuti raamatukoguprogrammi Urram uuele versioonile üleminekuks, kuid paraku ei jõutud selle arendamisega nii kaugele.
- Pingelised eelarved ei võimaldanud ette võtta investeeringuid selles ulatuses, nagu vaja oleks olnud. Uutesse ruumidesse kolis küll üks raamatukogu ja suuremaid töid teostati veel paaris kohas, kuid kõik need on nõudnud lisafinantseeringute taotlemisi projektide näol.
- Koondada tuli üks töötaja, vahetus üks direktor ja ametist lahkus ka keskraamatukogu direktor.
- Olulisemaks uuenduseks olid teavikute nimekirjad, mida riigi poolt sihtotstarbeliseks kasutamiseks eraldatud raha eest tuli osta. See tõi tööd juurde komplekteerijatele, kuid suuremaid probleeme ei tekitanud, sest väärtkirjandust on maakonna raamatukogudesse nagunii koguaeg komplekteeritud. Teine asi oli kultuuriperioodikaga, mis maaraamatukogudes seisma kippus jääma, sest loeti nende hulgast peamiselt ikka ainul neid üksikuid ajalehti/ajakirju, mida koguaeg on loetud.

- Lääne-Virumaa Keskraamatukogu tähistas tegevuse 100.aastapäeva, mille puhuks koostati ajalooramat „100 aastat raamatukogu Rakveres“, korraldati juubelipäev, seati lasteosakonda üles vana aja raamatukogu, mille eesmärgiks oli lastele tutvustada raamatukogutööd eri aegadel.
- Lääne-Virumaad läbinud mittekonverents *Cycling for Libraries* tõi Rakverre üle 100 raamatukoguhoidja üle maailma, kes tutvusid siin raamatukogu ning vaatamisväärsustega ning lõi hea aluse koostööks teiste riikide raamatukogudega.

2. Juhtimine ja arendustegevus

2.1 Üldistav hinnang kogu linna/maakonna rahvaraamatukogude sisulisele arendustegevusele aastal 2012

Muutusi raamatukogude võrgus 2012.a ei olnud.

2012.a oli Lääne-Virumaal 88 raamatukoguhoidjat (2011.a 90).

- Sõmeru rk-st lahkus direktor, enne uue direktori tööle asumist täitis tema kohuseid Uhtna rk direktor Inge Pikkoja. 1. oktoobrist juhib raamatukogu Maret Kõre.
- Kunda LRK-s tuli koondada 0,5 ametikohta, mille tulemusena pidi lahkuma üks töötaja, üks töötaja jäi lapsepuhusele.
- Veebruarist juunini töötas Viru-Kabala rk juhataja osalise tööajaga Ulvi raamatukogus. Sel perioodil oli rk avatud ka laupäeviti. Alates augustist muutusid Ulvi rk lahtioleku ajad. Alates septembrist vähendati Viru-Kabala rk juhataja töökoormust ja rk on nüüd avatud kolmel päeval nädalas.
- Muutusid Venevere rk lahtioleku ajad.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

- IT-spetsialist Argo Kangro asus tööle Rakvere Haiglasse ning jäi alates 01.10.2012 raamatukokku tööle 0,5 koormusega.
- Direktor Õie Tammissaar lahkus ametist 20. novembrist, tema kohustusi kuni uue direktori valimiseni asus täitma arendusspetsialist Tiina Kriisa.

Korraldati ümber AIP ning laste-ja nooreosakonna varufond, mille tulemusena AIP muudeti seoses suurenenud koolitusvajadusega rohkem koolitusklassi tingimustele vastavaks ning laste-ja noorteosakond sai suurema varufondi ning eraldi ruumiosa võõrkeelsele kirjandudusele.

2.2 Kataloogid.

Kõikide Lääne-Virumaa rahvaraamatukogude fondid on kantud elektronkataloogi ja kõik laenutavad elektrooniliselt. Tapa LRK ja tema 3 harukogu kasutavad raamatukoguprogrammi Riks, kõik ülejäänud Urramit.

Jätkus raamatukoguprogrammi Urram andmebaasi korrastamine, kirjete parandamine ja uue programmi U3 testimine keskraamatukogu töötajate pool.

2.3 Arendustegevus infotehnoloogia valdkonnas

Maakonna raamatukogudele anti kultuuriministeeriumi poolt üle 14 rahvaloendusel kasutuse olnud sülearvutit HP Probook 6360B. See lihtsustab mitmete raamatukogude kasutajakoolituste ja ürituste läbiviimist ning teenindust välisteeninduspunktides. Kundas sõlmiti IT-halduse erilahenduste leping Elioniga, kes hakkas kaughalduse teel hooldama kõikide linna allasutuste, kaasaarvatud raamatukogu infotehnoloogiat. Rakke VRK sai juurde 3 uut arvutit. Tapa LRK sai juurde 4 arvutit. Väiksemaid riistvara uuendusi toimus veelgi.

Wifi leviala on kõikides Kadrina, Vihula ja Haljala valla rk.des ning veel 13-s rk-s kaasaarvatud keskraamatukogu.

Veebilehte uuendasid Kadrina VRK ja Tapa LRK.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

Korraldati ümber avalik internetipunkt: vähendati ja vahetati välja arvuteid ning muudeti paigutust eesmärgiga muuta ruum sobivamaks koolituste läbiviimiseks, selleks tehti uus arvutivõrgu kaabeldus ning paigaldati statsionaarne projektor. Kultuuriministeeriumist saadi 2 rahvaloendajate sülearvutit.

2.4 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud:

Põhimäärus, kasutuseeskirjad, AIP-i kasutuseeskirjad ning muud raamatukogutööd reguleerivad dokumendid on olemas kõikidel raamatukogudel. Raamatukogud juhivad oma töös Rahvaraamatukogude seadusest, Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest, Avaliku teabe seadusest, Isikuandmekaitse seadusest ja UNESCO rahvaraamatukogude manifestist.

Arengukava on olemas:

Haljala VRK-I (2011 -2015)

Tapa LRK-I (2011 – 2014)

Raamatukogu tegevust on kajastatud **Sõmeru, Rägavere, Viru-Nigula, Väike-Maarja** valla arengukavades. **Kadrina** vallal on uus arengukava koostamisel, sinna on kaasatud ka raamatukogud.

Vihula valla arengukavas (vastu võetud okt. 2012) on raamatukogude kohta sellised märksõnad: *päevakeskuse funktsiooni lisamine olemasolevatele raamatukogudele, huvihariduse mitmekesistamine /.../ valla raamatukogude baasil, raamatukogude muutmine kaasaegseks info- ja teabekeskusteks. Strateegilised eesmärgid lubavad raamatukogude teenuse parandamist ja mitmekesistamist, avalike internetipunktide töös hoidmist, elanike info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ja interneti kasutamise alase koolituse korraldamist raamatukogude baasil. Investeeringute prognoos lubab raamatukogude (Karepa, Vihula, Vergi) renoveerimist alates 2017. aastast..* **Laekvere** valla arengukavas aastateks 2013 -2020 käsitletakse raamatukogu tegevust ja hetkeolukorda. Valla strateegilise arendamise mudel näeb ette: *atraktiivne, kohalikku pärandit väärtustav kultuurikeskkond ja mitmekesised vaba aja veetmise võimalused./.../ keskendutakse järgmiste ülesannete lahendamisele – raamatukogude muutmine vaba aja veetmise kohaks. Ak näeb ette ka Laekvere rk uutesse remonditud ruumidesse üleviimist.*

Nõukogud:

Haljala VRK nõukogust lahkus üks liiga, uut ei jõutud veel valida. Nõukogu liige osales valla ümarlaual, kus arutati ka Haljala rk ruumiprobleemi.

Kadrina VRK nõukogu käib koos vastavalt vajadustele, aga omavaheline suhtlemine koosolekutevahelisel ajal on tihe.

Tapa LRK nõukogu käis koos ühel korral – arutluse all oli valla raamatukogude 2011.a tegevus. Kahjuks saab nõukogu raamatukogu eelarve probleemide lahendamisele vähe kaasa aidata.

Väike-Maarja VRK nõukogu käis koos kahel korral. Külastati kõiki valla raamatukogusid ja tehti ettepanekuid olukorra parandamiseks ja veebilehe täiendamiseks.

Uhtna rk nõukogu abiga korraldati üritusi.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

Muudatusi raamatukogu tegevust reguleerivatest dokumentides ei tehtud.

Kajastatus arengukavades

Rakvere linna arengukavas aastateks 2010-2019 oli planeeritud aastateks 2010-2012 Lääne-Virumaa Keskraamatukogu juurdeehituse projekteerimine, mida tegelikkuses alustatud ei ole.

Rakvere linna arengukavas aastateks 2030 on planeeritud raamatukogu juurdeehituse asukoha määramine ja ehitise projekteerimine aastatel 2012-2015 ning Lääne-Virumaa Keskraamatukogu juurdeehituse rajamine 2015- 2020.

Nõukogu

Rakvere linnavolikogu 28. märtsi 2012 otsusega vahetati välja kaks nõukogu liiget. Nõukogu käis 2012.aastal koos kahel korral: Esimesel korral valiti nõukogule juht ning peamiseks käsitletud teemaks oli raamatukogu juubel.

Teise kohtumise teemadeks olid Õ. Tammissaare ametist lahkumine, uue direktori konkurss ning struktuuri muutmine.

2.5 Töö koordineerimine ja koostöösuhted

Rahvusvahelisel tasandil tegid koostööd 2 raamatukogu:

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu

Lappeenranna maakonnaraamatukoguga - sidemed aastast 1993. 2012.aastal külastasid sealse raamatukogu töötajad Elina Hokkanen ja Paula Mäkelä Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ning Rakveret.

2012.aastal jätkati aktiivset koostööd ka lasteteeninduse vallas Soomes asuva *Lapua linnaraamatukoguga* (vt ka 7.3).

Koostööd tehti *Cycling for Libraries* (mittekonverents, kus raamatukoguhoidjad üle maailma läbivad jalgrattamatka raames erinevaid riike ning raamatukogusid) Soomepoolsete korraldajate Mace Ojala ning Jukka Pennaneniga. Tuuril osalejad viibisid Rakveres 5. ja 6. augustil, mil tutvuti Rakvere ja Lääne-Virumaa vaatamisväärsustega, samuti Lääne-Virumaa Keskraamatukoguga.

Tapa LRK

Akaa linnaraamatukogu – Tapa LRK koostöö ja sõprus on väldanud juba üle kümne aasta. TaideAkaa (Soome) harrastuskunstnike näitused ja lapitöömeisterite näitused,

töötoad, maalilaager Tapal ja Jänedal. Jätkuvalt tihe koostöö *Akaan Seutu. toimetusega*, kes saadab juba mitmendat aastat raamatukogule sealset ajalehte *Akaan. Tilkkuaikat* ja üle-soomelist lapitööajakirja *Tilkkulehti*.

Riiklikul tasandil:

Eesti Lastekirjanduse Keskus - koolitused, vabariiklikud lasteprojektid.

Eesti Muusikakogude Ühendus – EMKÜ sügisseminari korraldamine Rakveres 29.-30.septembril 2012. LVKRK-s.

Eesti Statistikaametiga – rahvaloenduse läbiviimisel (kõik rk-d).

Eesti Rahva Muuseum – Assamalla rk kodulooliste materjalide hankimisel.

Viive Noor (ELK) – Tapa LRK hea koostöö juba aastaid kunstinäituste korraldamisel.

Elle Käosaar (kunstiõpetaja) – Tapa LRK-s on aastaringselt toimunud rida Viljandi Huvikooli kunstiringi õpilaste loometööde näitusi; Loometöö MTÜ – erinevad näitused, üritused, töötoad.

Tiit Kimmel (ERR) – rahvusringhäälingu näituste vahendamine (Rein Maran) / Eesti film 100 pühendatud ürituste korraldamine Tapa LRK-s.

ETKA Andras – täiskasvanud õppijate nädala üritused raamatukogudes.

Kohalikul tasandil:

Peamised koostööpartnerid on lasteaiad ja koolid (Vt 7.3), samuti rahvamajad, külaseltsid ja MTÜ-d: nagu *Neeruti Selts, Karepa selts, Muuga Maanaisteselts Eha, Roela Kodukant, Venevere Hariduse- ja Kultuuriselts, Kadrina Kirjandusklubi. Meie Energia, Moe Külaselts jt.*

Väike-Maarja vallavalitsus – maakonna raamatukogude suveseminarid korraldamine.

Kadrina VRK töötajad võtavad osa *Kadrina vallavolikogu kultuurikomisjoni ja külaelu arendamise komisjoni* tööst. Koos vallavolikogu kultuurikomisjoniga korraldati hõbesõlepeod väikeste vallakodanike auks.

Ulvi rk direktor on *Rägavere vallavalitsuse* liige.

Jänedal oli „Veera Saar 100“ juubelikonverentsi korraldamisel tõhus koostöö lisaks Saksi ja Tapa LRK-le ka *valla kultuurispetsialisti ja haridusnõunikuga, Jänedal muuseumi juhatajaga ja OÜ Jänedal Mõisaga* suvise raamatumüügi korraldamisel Jänedal Aia- ja Lillepäevadel.

Tudu rk-l *Eesti Töötukassaga* pakkudes töötutele nn tööharjumuse praktikat.

Uhtna rk-l koostöö *Lääne-Virumaa alushariduse loodusaine sektsiooniga* ja *Uhtna Naisseltsinguga*: koos anti piirkonna eakatele võimalus osaleda Lääne-Virumaa vallavalitsuse koolitusel, tehti kokkuvõtteid Herbert Salu juubeliaastast, korraldati kevadised talgud, vanakraamilaat, toetati jalgrattamatka korraldamist.

Kiltsi MTÜ aitas raamatukogul ruume remontida.

Sõmeru rk teeb koostööd valla koduhoolduse töötajaga, kelle vahendusel saavad raamatuid laenata ka need inimesed, kel endil ei ole võimalik raamatukogu külastada.

Kõik raamatukogud teevad koostööd oma valla teiste raamatukogudega kas siis ürituste korraldamisel, kogude komplekteerimisel või RVL-i korraldamisel jm.

Tehakse kaastööd ka kohalike ajalehtedega.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu koostöö kohalikul tasandil:

Kultuuriürituste korraldamisel tehakse koostööd kohaliku omavalitsuse ja teiste Rakvere kultuuriasutustega.

Heaks partneriks on saanud *Rakvere Kultuurikeskus* Keio Soomelti juhtimisel, 2012. aastal tehti koostööd Tasuta raamatu laada, Juhan Kunderi päeva ning raamatukogu juubeliürituse raames.

Jätkub koostöö *Virumaa Muuseumidega* haruldaste raamatute näitustel eksponeerimisel.

Juhan Kunderi Seltsiga – Juhan Kunderi päeva organiseerimisel ja läbiviimisel. Juhan Kunderi Seltsi poolt 2012.aastal esmakordselt välja antud Vaimsuse auhinna žürii liikmeks oli ka Lea Lehtmets.

Rakvere Muusikakooli jaoks on raamatukogu endiselt atraktiivne kontserdipaik.

TLÜ Rakvere Kolledž -lastekirjanduse loengud alushariduse pedagoogika üliõpilastele.

Informatsiooni levitamisel ja ürituste reklaamimisel on raamatukogu jaoks kauaaegsed ja olulised partnerid kohalikud ajalehed *Virumaa Teataja* ja *Kuulutaja*.

Lääne-Viru Omavalitsuste Liit - raamatukogus toimus raamatu „Looduskaunis Lääne-Virumaa“ esitus. Reet Tomband on Virumaa kirjandusauhinna žürii liige. LVKRR korraldab Aasta teo hääletamise maakonna raamatukogudes ning osaleb hääletugemise komisjonis.

Lääne-Viru Maavalitsusega maakonna aastaraamatu koostamisel ja parimate raamatukoguhoidjate tunnustamisel.

Väike-Maarja vald ja vallaraamatukogu – maakonna suveseminari korraldamisel.

Rakvere Gümnaasium – RG juubelinäituse "Rakvere Gümnaasiumist võrsunud kirjarahvas" koostamisel.

Rakvere Gümnaasium, Rakvere Realgümnaasium, Rakvere Täiskasvanute Gümnaasium, Rakvere Ametikool – aktiivsed kasutajakoolitustel osalejad.

Rakvere Haiglal aidati üle vaadata lugejatele mõeldud raamaturiivlid ning täita need raamatukogule annetatud ning maha kantud raamatutega.

Rapla Keskraamatukogu töötajad käisid LVKRR-s stažeerimas ja kogemusi vahetamas

LVKRR vahendab:

- Koostöös *Lääne-Viru Maavalitsusega* maakonna parima raamatukoguhoidja valimist.
- Koostöös *Lääne-Viru Omavalitsuste Liiduga* ja *Virumaa Teatajaga* Aasta teo hääletamist maakonna raamatukogudes.
- Maakonna raamatukogutöötajate suveseminar korraldati koostöös Väike-Maarja Valla Raamatukoguga, keskkogu osa oli koolituspäeva ja rahastuse korraldamine.
- Koostöös *Eesti Kirjanike Liidu* ja *Eesti Rahvusraamatukoguga* Kirjanike tuuri „Eesti kirjanikud Eesti raamatukogudes“.
- *Eesti Lastekirjanduse Keskuse* Nukitsa konkurssi.

3. Eelarve kasutamine

3.1. Eelarvet vaadeldud ilma investeeringuteta

Põhieelarve	2011	2012	Muutus %	% eelarvest
Eelarve kokku	1335,1	1308,4	-2	XXX
Sh LVKRR	414,31	424,36	2,43	XXX
Personalikulu	832,5	848,4	1,92	64,8
Sh LVKRR	323,9	333,6	3	25,5
Komplekteerimiskulu	242,88	245,81	1,2	18,8

Sh OV	137,5	140,7	2,35	XXX
Sh riigilt	101,4	101,9	0,57	XXX
Sh LVKRRK	47,9	47,2	-1,4	10,9
Sh OV	18,4	17,7	-3,9	XXX
Sh riigilt	26,1	26,5	1,4	XXX
Infotehnoloogia kulu	43,5	34,1	-21,6	2,6
Sh LVKRRK	2,5	2,3	-8	0,18

Investeeringuteks said lisaraha kultuuriministeriumilt Laekvere rk ehitustööde alustamiseks ja Kadrina VRK fassaaditöödeks. Kadrina VRK põhikogu sai LEADER projekti toel uue mööbliga sisustatud oma kirjandusklubi ruumid. Projektidega saadi kirjandusklubi ürituste tarbeks 2,47 tuhat eurot ja Kohalikult Omaalgatuse Programmit Kadrina ajalugu käsitlevate filmide digitaliseerimiseks.

Omatulu teenitakse viiviste ja tasuliste teenuste (printimine, paljundamine) pealt. Need summad olid väiksemates raamatukogudes keskmiselt paarikümne euro ringis. Kuid näiteks Kunda LRK teenis omatulu 694 €. Peamiselt said rk ise seda raha kasutada. Tapa LRK teenis omatulu kokku 1057,5 ja vanaraamatu müügist veel 88,2€, kuid see läheks otse valla tuludesse ja rk ise seda raha kasutada ei saa.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu lisafinantseerimine:

<u>Projektid, toetused</u>		
Hasartmängumaksu nõukogu	Periood	Summa
Nukits uurib raamatuid	01.02.-30.05.2012	715
Riigieelarvelised toetused		
LVKRRK maakondlik seminar "Raamatukoguhoidja, kui lugemishuvide mitmekesistaja ja eesti kirjanduse tundja" (raamatukogude arendamise toetusprogramm)	27.08-28.08.2012	400
Eesti Kultuurkapital		
LVKRRK juubeliraamatu väljaandmine	15.06-20.10.12	600
Juhan Kunderi 160. sünniaastapäevale pühendatud teemapäev	15.10-15.12.12	200
Eesti ja soome lastekirjanike vahetuskohtumine	01.09-31.12.12	840
Eesti lastekirjanduse tutvustamine Soome lastele ja Soome lastekirjanduse tutvustamine Eesti lastele	01.09-31.12.12	200
Lääne-Viru maakondlik ühisüritus		
Juhan Kunderi päev 23.11.2012	15.09.-15.12.12	100
Kokku		3055
Omatulu		4096
Saadud kindlustuselt (katuse remondikulude katteks)		2701

4. Raamatukogu haldusjuhtimine

4.1 Haldustegevuse üldiseloostus. Raamatukogu ruumid ja asukoht

Uutesse ruumidesse sai 2012.a kolida **Ulvi** rk, mis alates veebruarist paikneb Ulvi mõisa majas (Rägavere Valla Rahva Maja). Seoses kolimisega lahenes ruumipuudus. Raamatukogu käsutuses on 127,5m² kasulikku põrandapinda. Ruumid on valgusküllased ja soojad.

Renoveeriti **Kadrina VRK** põhikogu hoone fassaad. Maja soojustati, krohviti, värviti, ehitati uued varikatused, välistrepid.

Hulja raamatukogu trepp sai mittelibiseva katte ja korralikud turvalised käsipuud.

Kihlevere filiaal vajab sanitaarremonti ja uut valgustussüsteemi, raamaturiiulite väljavahetamist. 2012. aastal tehti sanitaarremont trepikojas ja vahetati välja vana uks turvaukse vastu.

Haljala VRK ruumid on väga kitsaks jäänud. Probleemi arutati valla ümarlauas. Hetkel lahendust ei ole, lootust on saada uued ruumid Haljalasse plaanitavasse uude koolihoonesse 2016. aastaks.

Aaspere harukogu ruumid vajavad värskendust, probleeme on kanalisatsiooniga.

Varangu harukogu Essu laenutuspunkti üks ruum vajab veel remonti.

Parandati **Karepa** rk katust, kuid väljavahetamist vajaks kogu katus.

Kunda LRK–le juurdepääsu parandamiseks paigaldati jalgrattahoidja.

Alustati praegu ajutisel pinnal asuva **Laekvere** rk uute ruumide ehitustöödega vallamaja esimesel korrusel.

Korda said **Rakke VRK** põhikogu välisfassaad ja raamatukogu ümbritsev aed. Katuse värvimine on lõkatud 2013. a kevadesse, kuid vähesed värvimistööd teravat ruumipuudust ei vähenda ja vananev maja vastupidavamaks ei muutu. Väiksemaid remonditöid vajavad ka Salla ja Lahu raamatukogud.

Halvas seisus on **Tamsalu** rk, mis asub kultuurimajaga samas hoones. Maja on 30 a vana ja vajab hädasti remonti.

Vinni-Pajusti rk-s remonditi trepikoda, kuid selle katus laseb endiselt läbi.

Väiksemaid remonditöid teostati veel **Roelas, Saksis, Väike-Maarjas, Kiltsis.**

Tapa LRK vajab kütte- ja ventilatsioonisüsteemi uuendamist. Akende, uste või trepi vahtust oleks vaja **Veneveres, Vergis ja Vihulas.**

Raamatukogu paiknemisega ollakse enamasti rahul. Need asuvad keskustes, koolide, lasteaedade, seltsi- ja rahvamajade läheduses või nendega samas hoones. **Varangu** rk asub küll külaseltsiga samas majas, kuid asukoht jääb elanikele kaugeks.

Lepna rk ruumid asuvad 3-korruselise elumaja kahes eraldi korteris, mis teeb lugejate teenindamise ja fondi jälgimise keeruliseks. 2012 a vahetati välja 4 akent, kuid lisaks ruumipuudusele on hädasti tarvis remonti. Trepikoja põrand on kehvade plaatide tõttu libe. Puuduvad ka välised teeviidad raamatukogule.

Viru-Jaagupis on probleemiks rk paiknemine 3.korrusel, mis teeb eakamatele lugejatele ligipääsu raskeks.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu

2012.aastal teostati järgmised tööd:

- parandatud 2011 aastalõputormis kannatada saanud 25m² katust,
- remonditud II ja III korrusel 9m² põrandaid,
- ringi ehitatud III korruse internetipunkt ning varufondi ruum.

Tööd on tehtud kvaliteetselt ja viivitusteta.

Vaja oleks remontida päikesepoolsed aknad (56 tk), fassaad (ca 160m²). Teostamist vajab ventilatsioonisüsteemi ümberehitus (müravähenduseks) ning sisselaskeklapi ehitus (külmumiskaitseks), evakuaatsioonivalgustite vahetus, tuvitõkkevõrgu paigaldus.

5. Personali juhtimine ja areng

5.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv	Raamatukoguhoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitusel	Eelarve koolituseks
Assamalla	5	17	1	36
Haljala VRK	26	111	3	540
Neist Haljala	8	33	1	
Aaspere	9	39	1	
Varangu	9	39	1	
Kadila*	0	0	0	0
Kadrina VRK	19	96	6	480
Neist Kadrina	4	18	2	
Hulja	3	14	1	
Kihlevere	4	20	1	
Viitna	2	17	1	
Vohnja	6	27	1	
Karepa	8	33	1	64
Kunda LRK	5	62	3	104
Laekvere	2	8	1	64
Lepna	6	23	1	100
Muuga	4	45	1	107
Rakke VRK	3	16	2	384
Neist Rakke	0	0	0	
Lahu	1	8	1	
Salla	2	8	1	
Roela	1	56	1	50
Sõmeru	5	25	2	132
Tamsalu	7	25	2	150
Tapa LRK	42	275	12	600
Neist Tapa	25	208	9	
Jäneda	9	39	1	
Lehtse	4	14	1	
Saksi	4	14	1	
Tudu	3	9	1	26
Uhtna	7	25	1	48
Ulvi	6	38	1	70
Vajangu	3	11	1	27
Venevere	4	46	1	122
Vergi	2	8	1	40
Vihula	8	33	1	64
Vinni-Pajusti	5	29	2	64
Viru-Jaagupi	0	0	0	336
Viru-Kabala	4	11	1	30
Viru-Nigula	5	21	1	100
Võsu	4	17	1	64
Võsupere	4	11	1	64
Väike-Maarja VRK	40	187	6	600
Neist V-Maarja	18	100	3	

Kiltsi	8	35	1	
Simuna	8	33	1	
Triigi	6	19	1	
LVKRK	21	348	25	1100
KOKKU	249	1586	80	5566

*Kadilas puudub alaline töötaja

Koolituseks oli 2012.a. eelarves rk kohta keskmiselt 192€, töötaja kohta keskmiselt 63€. See summa võimaldab peamiselt osaleda ainult maakonnaraamatukogu poolt korraldatud koolitustel.

Viru-Jaagupi raamatukoguhoidja täienduskoolitustel ei osalenud, kuna läbis sellel aastal kutsekoolituse programmi Eesti Rahvusraamatukogus ning mitmed täienduskoolituse teemad kattusid. Koolituse eelarvest kaeti tema koolituskulud.

Lääne-Virumaa raamatukogutöötajate poolt läbitud koolitused 2012.a:

Koolitus	Korraldaja	Osaleja
Raamatukoguhoidjate koolitajate meistrkursus	Rahvusraamatukogu, Vabaharidusliidu Koolituskeskus.	1
Avasessioon - laste ja noorteasutuste kommunikatsioon	Taveco Disain OÜ	1
Muusikakogude ühenduse koolituspäev Tallinna KRK-s	EMKÜ	1
Lasteraamatukoguhoidjate suveakadeemia	TÜ Viljandi KA	1
Rahvaraamatukogude suvelaager "Informatsiooni digitaliseerumine ja muutused raamatukogus"	Rahvusraamatukogu	2
ERÜ maaraamatukogude sektsiooni seminar-laager	ERÜ	2
System Center Configuration Manager 2012 haldus	BCS Koolitus	1
Teenuse turundamine ja suhtekorraldus raamatukogus	ERÜ	1
Isikuandmete kaitse ja teabe avalikustamine	Kunda LV	1
Käpiknukud jutustavad	Maailmaharidus koolitus	1
Esmaabikoolitus	Tiina Miilpalu	1

Lääne-Viru raamatukogutöötajad osalesid veel järgmistel seminaridel, koolituspäevadel ja üritustel:

IFLA raames korraldatud „Kodutud ja raamatukogud“ TLN KRK (1) ning Vanglaraamatukogude tööst Saksamaal ERÜ (1)

VII Infopoliitika Foorum RR (1)

Komplekteerijate sügisene koolituspäev ja ERÜ komplekteerimise töörühma koolituspäev. (1)

Kirjanduse ja lugeja eripalgelised identiteedid. A. Sibula päev TLN KRK – s (2)

Vaimse kultuuripärandi koolitus: Virumaa pärimuse päev. (Rahvakultuuri Keskus, Keskkonnaameti Viru region. 1)

ELK korraldatud *lastekirjanduse aastakoosolek* (3) ja *Lasteraamatukoguhoidjate õpipäev* (2)

Üleriigiline *lasteraamatukoguhoidjate päev* Märjamaal. (ERÜ, Märjamaa Valla RK 2)

RR- i Emakeelepäev "*Keele pidev uuenemine on meie kõigi asi...*" (2)

ERÜ *maaraamatukogude teabepäev* (V-Maarja VRK juhataja Irma Raatma oli ka korraldaja)

Tartu LRK *algupärase lastekirjanduse päev "Õudus ja üleloomulikud jõud"* (3)

ERÜ Seminar "*Raamatukoguhoidja põhiväärtused eetikakoodeksiks*" (2)

Raamatukogupäevade „Kohtume raamatukogus“ avamine Haapsalus (4)

XII Maaraamatukoguhoidja päev Alatskivil (6)

Kadrina valla raamatukogutöötajad võtsid osa LEADER projektide kirjutamise infopäevadest

Kaili Õunapuu-Seidelberg osales *Urrami arenduse töögrupi* töös. Alates novembrist on ta töögrupi juht.

Raamatukogutöötajate avalikud esinemised:

Ulvi rk direktor *Tea Runovski* osales programmis „Tagasi kooli“ ja andis kolm tundi teemal „Miks on Eestis hea elada“.

Haljala VRK juhataja *Elve Veldi* esines kolme korral Haljala Gümnaasiumi õpilastele Kadrina VRK juhataja *Ene Heide*: Juubelipidustuste raames peetud ettekanne Kadrina raamatukogu ajaloost.

Muuga rk juhataja *Maarika Lausvee* käis kodanikupäeva raames esinemas Laekvere Põhikooli algklasside lastele teemal „Väärikalt läbi elu“ – kodanikuks olemisest, laste õigustest ja kohustustest ning raamatutest, mis õpetavad viisakalt käituma.

Saksi rk töötaja *Sirje Võsa* ettekanded Veera Saare elust ja loomingust kohalikule elanikkonnale ja Kanarbiku klubis Tapal, giidina ekskursioonil „Veera Saare radadel“.

Tapa LRK lastetöötaja *Margit Lättemägi* esinemised ja ettekanded:

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu külalistele Lappeenrannast „Lindudega sõbraks“.

Koolituspäev Lääne-Virumaa lasteaedade õpetajatele „Rahvuslik motiiv ehtimas lasteraamatupilti, kunsti- ja käsitööd“.

Koolituspäev õpetajatele lasteaiast Pisipõnn ja tudengitele Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledžist „Rahvuslik motiiv ehtimas lasteraamatupilti, kunsti- ja käsitööd“.

Ettekanne Lääne-Virumaa raamatukogutöötajate seminaril „Kus on sokil olla hea?“

Uhtna rk juhataja *Inge Pikkoja* esinemised:

Teabepäeval Sõmeru vallamajas „Pärandkultuur Sõmeru vallas“ ettekanne pärandobjektidest, mis jäänud RMK poolt vallas kaardistamata.

Juhtis jalgrattamatka, mille käigus tutvustati piirkonna pärandkultuuri objekte.

TÕNi raames külastati koos Aasta õppija Mari Liimaga Rakvere lasteaeda „Triinu“, et rääkida kuidas käib kandidaatide esitamine Aasta õppija tiitlile.

Väike-Maarja VRK töötajad valmistasid ette maakonna erialase koolituslaagri ja esinesid tutvustusega oma raamatukogust, piirkonna huviväärsustes ning slaidiesitlusega Väike-Maarja kultuuritelgelastest.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu töötajate esinemised:

Tiina Kriisa esines ERÜ kogude toimkonna seminaril „Raamatukogu tegu ja nägu“ TÜ Raamatukogus ettekandega „Raamatukoguhoidja laulab, mängib, tantsib: kogemusi kultuuriürituste korraldajana ja muudest silmapaistmise püüetest“.

Marju Saluste esines maakonna raamatukogutöötajate seminaril ettekandega „Mis on esoteerika ja miks seda loetakse“.

Marju Saluste ja *Lea Lehtmetsa* ettekanne „Raamatukogu ja raamatukoguhoidja – nõukogude ideoloogia tööriistana“ LVKRRK 100. juubeli konverentsil

5.2 Maakonnaraamatukogu osa koolituse korraldamisel

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu korraldas 2012.a **10 koolitust** ja **seminari**:

Eesti kirjandus 1990-2012. *Maire Liivamets* (57)

Rahvusarhiivi andmebaasid. *Liina Maadla* (40)

Väärtuskasvatuse olemusest emakeeles ja kirjandusteoste kaudu. *Terje Varul* (41)

Kuidas aidata lapsel saada raamatulapseks? *Jaanika Palm* (41)

Käitumisleppe saavutamine tähelepanu otsiva lapsega. *Maarika Kongi* (41)

Klienditeenindus raamatukogus. *Anne Roosipõld* (34)

Pärimuskultuuri sisu ja tähendus enne ja nüüd. Virumaa sügistalvine kombestik ja selle kasutamine. *Ene Lukka-Jegikjan* (28)

Kasutajakoolituse ettevalmistamine, läbiviimine ja hindamine rk-s. Infokirjaoskuse õpetamine erinevatele sihtrühmadele. *Hela Ojasaar* (13)

Mis on esoteerika ja miks seda loetakse? *Marju Saluste* (46)

Uus URRAMi töötajarakendus (maakonna töötajatele) *Ele Kiisk* (70)

Uus URRAMi töötajarakendus (LVKRRK töötajatele) *Kaili Õunapuu-Seidelberg* (21)

7. maakonna suveseminari raames tutvuti Väike- Maarja valla kultuuriväärtustega ja läbiti koolitused:

Kuidas on läbi aegade Eesti kirjandust tutvustatud. *Krista Ojasaar* (41)

Kirjandusürituse korraldamine. *Ivika Türkson, Igor Kotjuh* (41)

Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitustel osalesid ka maakonna koolide raamatukoguhoidjad.

Aasta lõpus väljastas keskkogu osalejatele koolitustõendi aasta jooksul läbitud koolituste kohta.

LVKRRK poolt korraldatud koolitusi peetakse väga oluliseks ja vajalikuks. Need on kõige kättesaadavamad eelkõige oma maksumuselt kui ka logistiliselt. Ka pakutud teemadega jäädgi rahule.

5.3 Erialahariduse omandamine

2012.a lõpetasid erialahariduse omandamise maakonnas 3 töötajat ja õpinguid bakalaureuseõppes jätkas 2 töötajat. 1 töötaja läbis kutseõppe:

Tea Runovski ja *Ere Tammeorg* – Lõpetasid TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja infokeskkondade eriala

Ülle Rajamart läbis Eesti Rahvusraamatukogus raamatukoguhoidja III kutsekoolituse programmi.

Imbi Lumiste jätkas bakalaureuseõpinguid Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias erialal raamatukogundus ja infokeskkonnad ning

Marion Talli jätkas bakalaureuseõpinguid Tallinna Ülikooli sotsiaalteaduskonnas infoteaduse erialal.

Lia Lass lõpetas bakalaureuseõppe Tallinna Ülikooli sotsiaalteaduskonnas infoteaduse erialal.

5.4 Töötajate tunnustamine

Ene Heide - Kultuuriministri tänukiri tulemusliku töö eest Kadrina raamatukogus.

Maarika Lausvee – Valla tänukiri aktiivse tegevuse eest Laekvere valla 20. aastapäeva puhul.

Sirje Reinula - Tapa vald tunnustas tänukirjaga osaluse eest „Veera Saar 100“ konverentsi korraldamisel.

Kersti Burk – Valla tänukiri Tapa valla Aasta tegija 2011 nominendile kultuuri valdkonnas.

Inge Pikkoja - Tänukiri 21. Üle-Eestilise noorgiidide konkursil osalenud laste juhendamise eest

Meeli Kuntur - Tamsalu valla tänukiri ja nimeline mälestusmeene külaelu kauaaegse edendamise eest.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

Lääne-Viru maavanem tunnustas Lääne-Virumaa Keskraamatukogu *töötajat Aili Hõövelsood* Lääne-Virumaa aasta raamatukoguhoidja 2012 tiitliga töö eest Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ajalooaamatu koostamisel.

Rakvere Linnavalitsuse tänukirja pälvisid:

Aili Hõövelsoo – raamatu „100 aastat raamatukogu Rakveres“ koostaja

Reet Tomband – raamatu „100 aastat raamatukogu Rakveres“ artiklite autor ja Rakvere Kirjandusklubi kauaaegne eestvedaja ja elushoidja

Tiina Kriisa – raamatu „100 aastat raamatukogu Rakveres“ artiklite autor

Evi Märs, Iivi Kask, Liina Kompus, Mare Ridalaan – pikaajalise töö eest Lääne-Virumaa Keskraamatukogus

Tiina Kriisa pälvis 29.vebruaril 2012 ERÜ aastakoosolekul tänukirja „Aasta tegu linnaraamatukogus 2011“ kampaania „Vali meid“ Lääne-Virumaa Keskraamatukogus korraldamise eest.

Koolitusel mitteosalemise põhjuseks on enamasti koolitusraha nappus või koolituspäeva kokkulangemine muu üritusega. Takistuseks on ka halb bussiühendus mõne piirkonnaga.

6. Kogud

Kogude komplekteerimine:

- 2012.a tuli maakonda juurde 23 578 teavikut (2011.a 24 872).
- 59,5% juurde tulnud kogudest moodustas ilu- ja lastekirjandus.
- Kogude suuruseks aasta lõpul oli 75 6939 eks.
- 61,63% kogudest moodustas ilu- ja lastekirjandus.

- Kustutati 1543 eks.
- Raha teavikute ostmiseks kokku 245 813 €.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu komplekteeris kõikidele maakonna raamatukogudele välja arvatud Tapa valla raamatukogud.

Riigi poolt eraldati maakonna raamatukogudele, kes komplekteerisid keskkogu vahendusel, toetust teavikute ostuks **88 485 €**, sellest poolele kaasnes aga kohustus osta vaid auhinnatud eesti kirjandust ja kultuuriperioodika väljaandeid. Vaatamata esialgsetele kahtlustele suudeti see kohustus kokkuvõttes siiski täita, raskusi tekkis vaid suurematel raamatukogudel.

Keskraamatukogu komplekteerimisosakond jälgis riigi poolt eraldatud sihtotstarbelise raha kasutamist maakonnas.

Kohalike omavalitsuste poolt eraldati **85 000 €** (eelmisel aastal 85 693 €). Vaatamata sellele, et teavikute ostmisel võrreldi erinevate tarnijate pakkumisi, kujunes raamatu keskmiseks hinnaks 10,82 € (eelmisel aastal 10,11 €). Kuna teavikute keskmine hind aasta-aastalt kasvab, siis sama summa eest saab teavikuid osta aina vähem.

Maakonna raamatukogudele osteti komplekteerimisosakonna kaudu 15 746 teavikut, sellest 15 333 raamatut. Suuremad tarnijad on endiselt Rahva Raamat, Tallinna Raamatutrükikoda, Apollo ning mõned suuremad kirjastused (Varrak, Ersen, TEA, Koolibri jne). Võõrkeelset kirjandust vahendab Sinonim OÜ, raamatukauplus Krisostomus. Helisalvestisi osteti CD Marketist, Laseringist. Kasutati järelkomplekteerimist raamatupoodide sooduspakkumiste ajal.

Annetused:

Annetati erinevate asutuste, organisatsioonide kui ka üksikisikute poolt kokku 1487 teavikut. Annetuste osakaal saabunud teavikutest on 8,6%. Lisaks oli võimalik Hoiuraamatukogust tasuta valida Eesti Päevalehe poolt välja antud „Eesti lugu” ja “Eesti mälu“ sarjade raamatuid.

Tallinna Linnaarhiivist anti Jäneda raamatukogule üle umbes 60-st raamatust koosnev ja suurt koduloolist ning kultuurilist väärtust omav Jäneda mõisa viimastele omanikele kuulunud kogu, mis omavad nii

Komplekteerimisosakonna ja raamatukogude vaheline koostöö sujub suuremate tõrgeteta. Tellimuste elektronkataloogi sisestamine toimib juba mitmendat aastat väga hästi.

Tapa Linnaraamatukogu kasutab raamatukoguprogrammi RIKS, erinevalt Lääne-Virumaa teistest raamatukogudest, mistõttu tellib ja kataloogib teavikud ise. Nende komplekteerimiskulu kokku oli 30 379 €, millest KOV-i raha oli 17 045€.

Rahaliste vahendite nappusest tingituna vähendati eksemplaarsust nii lastekirjanduse kui ka täiskasvanutele mõeldud ilukirjanduse osas. Osteti vähem teatmeteoseid. Nootide ja plaatide ostmisest on loobutud. Ka perioodika kallinemise tõttu jäeti tellimata ajakirju ja ajalehti nii eesti kui ka vene keeles. Suurimaks partneriks endiselt Rahva Raamat, veel KE Ajakirjanduslevi, AS Express Posti, Apollo Holding OÜ jt. Venekeelsete teavikute pakkujaid endiselt kaks: Sinonim ja Lomelius.

Komplekteerimise põhimõtted:

Komplekteerimisel järgitakse UNESCO rahvaraamatukogude manifesti, mille kohaselt raamatukogus peab olema kõigi vanusegruppide infovajadusi rahuldavaid teavikuid. Lähtutakse kvaliteedist ning arvestatakse kohalikke vajadusi ja olusid. Eelistatud on eesti- ja väärtkirjandus ning algupärane lastekirjandus, aga ka õppetööd toetavat aimekirjandust. Ajaviite- ja tõlkekirjandust tellitakse vastavalt võimalustele ja vajadusele. Valla siseselt arvestatakse teiste raamatukogude tellimustega.

Maaraamatukogude lugejad nõuavad rohkem lihtsama sisuga ilukirjandust, nõutud on endiselt ka elulood ja ajaloo teemaline kirjandus. Maainimeste huvidest lähtuvalt on suurem vajadus ka aiandus- ja käsitööteemaliste raamatute järele. Kunda LRK pidi vähendama venekeelse kirjanduse osakaalu. Kuigi lugejaskond sellele on olemas, ei võimalda rahaliste vahendite nappus tagada kakskeelse elanikkonnaga linnas võrdväärset kirjanduse komplekteerimist. Sama kehtib ka Tapa LRK kohta.

E-teavikuid maakonda tellitud ei ole, kuna puuduvad võimalused nende laenutamiseks.

Kogude kasutamine:

(Raamatukoguprogrammi **Urram** andmetel)

Maakonna täiskasvanud lugejate poolt laenutatakse palju just ajakirjandusväljaandeid. Ajakirjade ja ajalehtede laenutuste hulk sõltub ka nende ilmumissagedusest, kuid konkurentsilt juhib edetabelit Kroonika. Populaarsemad on endiselt nn naiste-, kodu- ja terviseajakirjad. Esimese kolmekümne hulka mahuvad siiski ka Imeline Teadus, Imeline Ajalugu, National Geographic Eesti, ja Tehnikamaailm. Kultuuriajakirjadest on populaarseimad Vikerkaar, Akadeemia, Looming ja kultuurileht Sirp, mida on alati loetud.

Lääne-Virumaa täiskasvanud lugejate laenutuste eelistused:

	<i>Nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Kroonika	3498
2.	Eesti Naine	2822
3.	Elukiri	2338
4.	Kodutohter	1914
5.	Kodukiri	1826

Esimene raamat oli alles 19. kohal.

Laste (koolieelikud kuni põhikooliõpilased) hulgas on populaarsemad **ajakirjad** Tom & Jerry ja Miki Hiir, mida tänu oma pikale ilmumisajale on raamatukogudes ka palju.

	<i>Nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Tom & Jerry	942
2.	Miki Hiir	688
3.	Hea Laps ja Tema Sõbrad ja Sugulased	140
4.	Burda	116
5.	Täheke	114

Raamatutest loevad **täiskasvanud lugejad** eesti kirjandust. Eelistatud on siiski elulood ja kergem ajaviitekirjandus. Palju loetakse ka Minu- sarja. Riigi poolt sihtotstarbeliseks kasutamiseks eraldatud dotatsiooni eest ostetud autoritest on loetavamad A. Hvostov, K. Kurmiste ja I. Hargla. Välisautoritest loetakse samuti rohkem ajaviitekirjandust (C. Cookson, S. Mallery). Laenutuste arvu mõjutab ka teaviku eksemplaarsus.

	<i>Autor ja nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Kersna, V. 7x7	769
2.	Tohvri, E. E-armastus	625
3.	Hvostov, A. Sillamäe passioon	607
4.	Kordemets, G. Sulev Nõmmik: Kui ...	511
5.	Sepa, T. Eelsoodumus armastada	493

Noorte (ameti-kutsekooli-, gümnaasiumi- ja põhikooli õpilased) laenutuste hulgas on küll kooli programmikirjandust, kuid suuresti on seal ka noorte endi eelistusi.

	<i>Autor ja nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Karu, M. Nullpunkt	157
2.	Vallik, A. Kuidas elad, Ann?	156
3.	Tammsaare, A.H. Tõde ja õigus I	148
4.	Smith, L.J Vampiiripäevikud 2.osa	131
5.	Olsson, S. Berti päevikud	113

Üliõpilased laenuvad valdavalt õppetöoks vajalikku kirjandust.

	<i>Autor ja nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Sotsiaaltöö: sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika erialaajakiri	100
2.	Laherand, M-L. Kvalitatiivne uurimisviis	59
3.	Psühholoogia gümnaasiumile	59
4.	Hirsjärvi, S. Sissejuhatus kasvatusteadusesse	58
5.	Uuri ja kirjuta	57

Väiksemad lapsed (koolieelikud, algklasside õpilased) eelistavad algupärast lastekirjandust, mille hulgas on ka programmikirjandust. Loetavamad autorid on veel A. Kivirähk ja E.Raud. Välisautoritest O.Preussler, A.Lindgren ja F.Kamov.

	<i>Autor ja nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Egner, T. Söobik ja pisik	103
2.	Väljal, S. Jussikese seitse sõpra	89
3.	Rannap, J. Nublu	89
4.	Pervik, A. Kollane autopõrnikas sõidab...	83
5.	Kass, K. Nõianeu Nöbinina	76

Muusikalistest helisalvestistest ja videosalvestistest laenutatakse valdavalt Eesti Rahvusringhäälingu poolt välja antud lastele mõeldud asju või eesti muusikat. Auvised on populaarsed ka keeleõppijate hulgas.

	<i>Autor ja nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Kuulaja & korda: inglise keel algajatele	54
2.	Buratino tegutseb jälle (DVD)	52
3.	Kessu ja Tripp (DVD)	51
4.	Karlsson katuselt (DVD)	29
5.	Buratino tegutseb jälle. Parimad palad 3 (DVD)	27

Tapa LRK (raamatukoguprogrammi **Riks** andmetel) lugejate eelistused oluliselt teiste rk-de omadest ei erine. Enim laenutatakse ilukirjandust. 100 enimlaenutatud nimetuse hulka mahub 5 Petrone Prindi Minu-sarja raamatut (Kreeka, Ameerika 3. osa, Jaapan, Moskva ja Inglismaa) ning 10 biograafilist raamatut (Vahur Kersna, Andrei Hvostov, Sulev Nõmmik jt), 35 laste- ja noorsooraamatut (Neli hommikut ja üks õhtu, Kevade, Ühes väikses veidras linnas, Õuduste kool, Kiisu reisib jt). 100 raamatust on 73 eesti autoritelt ja 27 välisautoritelt. Seekord ei ole tippu jõudnud ükski võõrkeelne raamat.

Tapa LRK-s enim laenutatud teosed:

	<i>Autor ja nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Kersna, V. 7x7	81
2.	Vaiksoo, J. Neli hommikut ja üks õhtu	66
3.	Kull, A. Haigla	63
4.	Luts, O. Kevade	62
5.	Oksanen, S. Puhastus	60

Laenutusi mõjutasid ka kohtumised kirjanikega, temaatilised näitused ning soovituslikud nimekirjad.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu

Kogude komplekteerimine:

Teavikute ostuks eraldatud summad jäid enam-vähem eelmise aasta tasemele. Riigi poolt eraldati teavikutele **26506 €**, sellest poolele ehk 13253 € kaasnes riiklik tellimus. Selle kohustuse täitmisega oli raskusi, sest paljud käesoleval aastal auhinnatud teosed olid eelmisel aastal so raamatu ilmumise ajal juba raamatukogusse ostetud. Probleem lahenes sellega, et eelmisel aastal ostetud, aga hiljem auhinnatuks osutunud teosed sai arvestada 2012. a riikliku tellimuse hulka.

Kohaliku omavalitsuse poolt eraldati teavikute ostuks **14020 €**.

Kokku **osteti 3788 teavikut**, sealhulgas 3408 raamatut. Seoses teavikute kallinemisega osteti 362 teavikut vähem kui 2011. aastal. Teaviku keskmiseks hinnaks kujunes keskkogus 10,78 €, seega 93 euro senti kõrgem kui möödunud aastal.

Ilu- ja lastekirjanduse osakaal ostetud raamatutest oli 53,5% ja see on eelmisest aastast (54,3%) veidi väiksem, aga võib siiski pidada üsnagi rahuldavaks. Vähenenud on võõrkeelse kirjanduse osakaal, 11,6% endise 13,8% asemel.

Lisaks teavikutele osteti kiiresti aeguvaid ja perioodika väljaandeid 6706 € eest. Enamus perioodikast telliti KE Ajakirjandus OÜ vahendusel, võõrkeelseid aga Lehepunkt OÜ kaudu, kokku 123 nimetust.

Aasta jooksul kustutati 4654 eks 13437,96 € eest, seda on 229 eks rohkem kui aastas saabus. Üleliigsed eksemplarid (884 eks) on üle antud maaraamatukogudele. Lugejate poolt kaotatud ja asendatud on 13 eks. Osa kustutatud teavikutest müüdi, osa aga kogutakse tasuta raamatulaada tarbeks, Rakvere Haiglale.

Võotkoode, turvakleebiseid, kilet ning muid parandusmaterjale osteti vajalikul hulgal.

Kogude kasutamine:

Kõige enim laenutatud raamatud LVKRRK-s 2012.aastal olid:

	<i>Autor ja nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Hvostov, A. Sillamäe passioon	166
2.	Kersna, V. 7x7	160
3.	Paris, M. Minu Moskva : kõigi vimkade kiuste	124
4.	Oksanen, S. Puhastus	124
5.	Petrone, J. Minu Eesti. 2, Mida sa tahad?	122
6.	Olsson, S. Berti päevik	122
7.	Pervik, A. Arabella, mereröövli tütar	117

Erinevused eelneva aastaga võrreldes:

- Edetabel on märksa kirjum: esikümnes ei ole enam sellises ülekaalus koolide kohustuslik kirjandus;
- Elulugusid küll laenutatakse, kuid need ei domineeri edetabelite esiossas.

Laenutatumad ajakirjad LVKRRK-s 2012.aastal olid:

	<i>Nimetus</i>	<i>Laenutuste kordi</i>
1.	Tom & Jerry	763
2.	Miki Hiir	536
3.	Burda Style = Burda Modemagazin	336
4.	Vikerkaar	290
5.	Akadeemia	185

Lugejarühmade lõikes raamatulaenutusi analüüsidest ilmneb, et:

- Täiskasvanute laenutustes jääb eelkõige silma Minu-sarja suur osakaal (TOP 20-s on 6 selle sarja raamatut), kuid loetakse nii eesti kui tõlkekirjandust, samuti on laenutuste edetabeli esikahekümnes mitmed keeleõpikud.
- Pensionäride laenutustes on ülekaalus eesti kirjandus, populaarseimad autorid on Erik Tohvri ja Ira Lember.

- Üliõpilaste laenutuste edetabelitest ilmneb, et laenutatakse enim õppekirjandust, eelkõige õiguse, juhtimise ning kasvatusteaduste alaseid (lastepsühholoogia, arengupsühholoogia) materjale.
- Gümnaasiumiõpilaste laenutustes figureerib kooli kohustuslik kirjandus: laenutuste TOP 20-s on vaid 3 mitte kohustuslikku teost.

Analüüsidest kogu raamatukogu kojulaenutusi laaditi ilmneb, et raamatulaenutuste arv moodustab peaaegu 95% laenutuste koguarvust.

	% laenutuste üldarvust 2012
Raamat	94,40%
Ajakiri	3,50%
Auvis	2,10%
Elektrooniline	0,02%
Muu	0,01%

7. Raamatukoguteenused

Kõik raamatukogud pakuvad teavikute kojulaenutamise ja kohalkasutuse teenust.

Koopiate tegemise võimalust pakkusid 29-st rahvaraamatukogust 26.

RVL-i teenust osutasid aruandeaasta jooksul 27 rk.

Võimalust kasutada lugejapiletina ID-kaarti küll pakutakse, kuid väiksemates kohtades puudub selle järele vajadus.

Enamus annab lugejale võimaluse lugejaportaali kaudu oma andmeid vaadata, laenutusi pikendada ja teavikuid reserveerida. Linnades ja suuremates raamatukogudes on see võimalus lugejate poolt hästi vastu võetud, maapiirkondades kasutavad seda rohkem nooremad lugejad.

Kadrina VRK Kihlevere filiaalis on alates 1. novembrist avatud Kihlevere Postipunkt. Raamatukogudes on müügiks ka koduloolisi väljaandeid.

Rahulolu-uuringud:

2012. a novembris korraldas **Haljala** vald elanike seas rahulolu-uuringu, kus üheks küsimuseks oli: „Kuidas ollakse rahul vallaraamatukogu tööga?“ Vastanute hulgas rahulolematuid ei olnud.

Roela rk viis läbi uuringu raamatukogu kasutajate lugemiseelistuste kohta. Eelistatumad olid biograafiad, memuaarid ja reisikirjad, tõlke- ilukirjandus, aga ka ajaloolised romaanid ja kaasaegne eesti kirjandus.

7.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Maakonnas on 43 rahvaraamatukoguüksust, kus külastajate käsutuses on 134 internetiühendusega arvutit, mis tagab juurdepääsu avalikule infole. Lisaks üleriigilisele ja maakondlikule perioodikale on igal pool olemas ka valla/linnalehed. Raamatukogud on info levitajateks seoses detailplaneeringu jt dokumentide avalikustamisega. Üldjuhul on raamatukogud kogu kohaliku elu puudutava informatsiooni vahendaja.

AIP-i kasutamine:

AIP on kõikide raamatukogude juures olemas. Selle kasutamine on eri paigus erinev, kuid üldjuhul täheldatakse kasutamise langust. Jäänud on kindel seltskond inimesi, kes kasutavad AIP-i arvuteid ning samuti on arvutid hinnas laste hulgas.

Siiski peetakse AIP-i info kättesaadavuse ja raamatukogu teenuste seisukohast vajalikuks, et tagada teenus ka neile, kellel kodus internetiühendus puudub. Takistavateks asjaoludeks võivad olla vilets internetiühendus (Vergi) või amortiseerunud arvutipark (Lepna, Viru-Jaagupi).

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus on juurdepääs Rakvere Linnavalikogu ja Linnavalitsuse protokollidele, otsustele ja määrustele nii paber kandjal kui veebi kaudu.

Avaliku teabe seaduse alusel üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu avalikustatud teabega tutvumiseks võimaldatakse teabe taotlejal kasutada ID-kaardi lugeritega arvuteid.

Raamatukogus oli ka võimalik 2011.aasta rahva ja eluruumide e-loendus: seda võimalust kasutaks kokku 51 inimest. Huvilisi oli küll enam, kuid probleemiks osutus arvutioskuste nappus või puuduvad ID-kaardi paroolid.

AIP-i kasutamine:

Raamatukogu internetipunkti kasutamine väheneb: 2011.aastal registreeriti 10993 külastust, 2012.aastal aga 7554 külastust. Oma osa vähenemisesse annab kindlasti see, et AIP oli mai keskpaigast juuli lõpuni suletud. Kui võrrelda kuu keskmist külastuste arvu jättes välja mai-juuli, siis 2011.aastal oli kuu keskmine külastuste arv 916 külastust ning 2012.aastal 755 külastust.

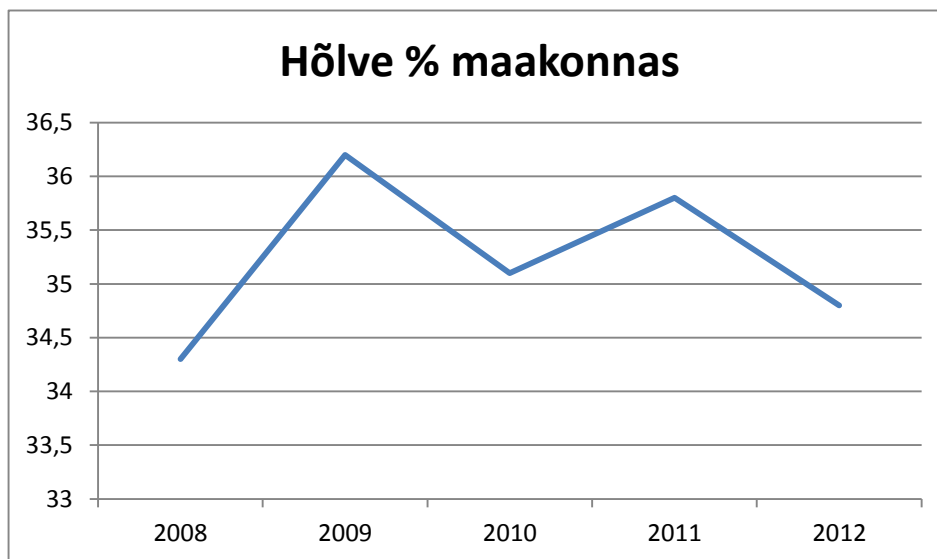
AIPi külastuste arvu vähenemist mõjutab kindlasti arvutite ja interneti parem kättesaadavus kodudes ning seetõttu väheneb AIPi külastatavus suure tõenäosusega lähiaastatel veelgi.

7.2 Raamatukogu kasutamine

Raamatukogude kasutamine

Raamatukogu	Lug-d 2011	Lug-d 2012	Muutus (+-)	Külast-d 2011	Külast-d 2012	Muutus (+-)	Laenu-d 2011	Laenu-d 2012	Muutus (+-)
Linna/m aakonna rmtk	23464	22476	-988	397606	372235	-25371	791216	762876	-28340
Sh keskk	7887	7451	-436	120227	108223	-12004	259758	234188	-25570

2012.a kasutas raamatukogu **34,8%** Lääne-Virumaa elanikest. See protsent on langenud peaaegu 2008. aasta tasemele.

Tagasimineki oli kokkuvõttes nii lugejate, laenutuste kui ka külastuste arvus. Samas oli maakonnas 9 rk üksust, kus kõik näitajad tõusid (Aaspere, Haljala, Hulja, Karepa, Kunda, Lepna, Roela, Võsupere, Simuna). Lugejate arv tõusis 14, külastused 12 ja laenutused 21 raamatukogus 43-st.

Laenutustest 3,5 % on kohallaenutused, mis on eelmise aastaga võrreldes samuti vähenenud. Samas ei võimalda raamatukoguprogramm Urram, mida kasutavad enamuse maakonna raamatukogudest, reaalseid kohallaenutusi registreerida ja seega ei pruugi see arv kajastada tegelikku olukorda. Ka mitte kõik rk-d ei registreeri kohalkasutusi.

Raamatukogu kasutamist mõjutavad tegurid on jäänud samaks, mis eelnevatel aastatel:

- Elanikkonna vähenemine. Maakonnas oli ainult üks vald (Viru-Nigula), kus elanike arv ei vähenenud. Reaalselt on inimeste arv vähenenud rohkemgi, sest mujal (välismaal) pikaajaliselt tööl viibivaid inimesi, kes raamatukogu kodukohas enam ei kasuta, elanikkonna register ei kajasta. See võib seletada hõlve langust.
- Elanikkonna vananemine. Paljud püsilugejad ei saa enam tervislikel põhjustel rk kasutada või lugeda. Laste arv koolides väheneb.
- Komplekteerimissummade vähenemine ja raamatu hinna tõus, mille tõttu saadi teavikuid osta vähem. Sellest tulenevalt ka teavikute pikad järjekorrad, mis paneb lugeja pigem loobuma.
- Tööpuudus maal ühest küljest viib inimesi piirkonnast minema ja seeläbi langeb rk kasutamine, teisalt on inimestel rohkem vaba aega lugemiseks. Kaugemale (välismaale) tööle minnes võetakse pikemaks ajaks suurel hulgal raamatuid kaasa.
- Suurenenud vajadus enesetäiendamiseks seoses ümberõppega.
- Raamatukogutöötaja vahetumisega kaasnenud muudatused töökorralduses ja lahtiolekuaegades.
- Töötaja õpingud, mille ajal on rk suletud.

- Raamatukogu kolimine või remonditööd, mille tõttu on rk olnud suletud, või sinna ligipääs raskendatud või ebamugav.
- Lahtioleku aegade muutus.
- RVL-i kasutamise võimalus.
- Interneti kasutamise võimalus, vajadus koopia- ja printimisteenuse järele, raamatukogutöötaja abi erinevate internetitehingute teostamisel.
- Raamatukogu on kooskäimise ja omavahelise suhtlemise kohaks.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

2012. aastal vähenesid Lääne-Virumaa Keskraamatukogus nii külastuste, laenutuste kui ka lugejate arv. Kasutajate protsent elanikkonnast on langenud 44,3%-le.

Kojulaenutuste arv langes 2008.a tasemele ja selle vähenemine on otseses seoses lugejate arvu vähenemisega, mis omakorda on ühelt poolt tingitud elanikkonna vähenemisest, teisalt tuleb arvestada paratamatusega, et inimeste vaba aja pärast käib tihe konkurents (kino, teater, televisioon, kaubanduskeskused jne).

Külastuste arvu vähenemine on ootuspärane nii suurema arvutite hulga tõttu kodudes kui ka lugejaportaali kaudu pakutavate teenuste tõttu.

2012. aastal mõjutas raamatukogu kasutamist kindlasti ka Rakvere tänavatel, sh raamatukoguga piirnevatel tänavatel tehtud kanalisatsioonitööd, mistõttu oli nii raamatukogus ajaveetmine müra tõttu ebamugav kui ka raskendatud oli autodega inimestel raamatukogule juurdepääs.

LVKRRK lugejate protsentuaalne jaotus lugejarühmade kaupa:

Lugejarühm	Lugejate arv	Protsent
Täiskasvanud	3857	51,8%
Põhikooliõpilased	1476	19,8%
Üliõpilased	686	9,2%
Pensionärid	677	9,1%
Gümnaasiumiõpilased	486	6,5%
Ametikooliõpilased	178	2,4%
Koolieelikud	58	0,8%
RVL raamatukogu	30	0,4%

RVL ja koduteenindus:

Piiratud komplekteerimisvõimaluste tõttu vahetatakse teavikuid üsna aktiivselt nii oma valla piires, kui kaugemate raamatukogudega. Teistelt raamatukogudelt saadi tellimusi 14733 teavikule, ja teistelt raamatukogudelt saadi 4430 teavikut. Lahendamist vajaks harukogude omavahelise laenutuse arvestamine ja ühtsetele alustele viimine.

2012.a telliti RVL-iga teavikuid ka Rahvusraamatukogust, TLÜ Akadeemilisest Raamatukogust, TÜ Raamatukogust ja Tallinna Keskraamatukogust.

RVL teenuse puhul kasutatakse valdavalt oma valla transporti, õpilaste bussi, vallaametnikke (kultuurinõunik, sotsiaaltöötaja, osavallavanem jne), aga ka tuttavaid ja pereliikmeid. Ka raamatukogutöötajad ise korraldavad oma töö nii, et teatud aegadel käiakse näiteks keskkogus raamatuid vahetamas. RVL teenust püütakse korraldada nii, et lugeja ei peaks selle eest maksma, seepärast kasutatakse Eesti Posti teenust vähe.

Valdavalt osutavad koduteenindust raamatukoguhoidjad ise. Karepa rk on eelarves selleks ettenähtud isikliku auto sõidukulud. Muidu teostatakse seda juhul, kui kulusid

ei kaasne. Kasutatakse ka koduhoolduse töötaja, sotsiaaltöötajate või postiljoni aga ka teiste lugejate ja pereliikmete abi. Koduteenindus vajab lihtsalt veidi organiseerimist ja tahet.

7.3 Lasteteenindus:

Raamatukogu	Lug-d 2011	Lug-d 2012	Muutus (+-)	Külast-d 2011	Külast-d 2012	Muutus (+-)	Laenut-d 2011	Laenut-d 2012	Muutus (+-)
Linna/maakonna rmtk	5815	5730	-85	111139	110793	-346	99329	102849	3520
Sh keskk	1731	1687	-44	28194	28911	717	31601	30085	-1516

Lastest lugejate arv maakonnas vähenes 2012. aastal 1,5%, Lääne-Virumaa Keskraamatukogus 2,5%; laste külastuste arv jäi mullusega võrreldes üsna samaks, vähenedes 0,3%, keskraamatukogus suurenes külastatavus 2,5%; laenutatud teavikute hulk maakonnas tegi tubli tõusu – 3,5%, keskraamatukogus vähenesid laenutused 4,8%.

Suurim edasimineku kõigi arvude osas toimus Haljalas, märkimisväärne tõus oli ka Kundas, Karepal, Huljal, Kihleveres, Simunas, Võsuperes, Viru-Jaagupis ja Vajangul. Suurim langus kõigi arvude osas oli Rakkes, need kahanesid ka Vohnjas, Vergis, Tamsalus, Sallas, Laekveres, Viru-Kabalas, Lahus, Tudus ja Kadilas.

Arvud on teinud ka seletamatuid vigureid: kuigi külastused on vähenenud, on laenutused hoopis kasvanud (Aaspere, Lehtse, Ulvi, Lepna). Jänedal ja Võsul on küll lugejate arv vähenenud, aga nii külastused kui laenutused on sellele vaatamata tublisti kasvanud.

Raamatukogu külastatavust ja lugemist mõjutavad tegurid tulenevad aruannete põhjal suuresti paikkondlikest arengutest ja suundumustest, seda nii negatiivses kui positiivses suunas.

Murelikul meelel nimetatakse paljudes piirkondades laste arvu kahanemist, kooli ja/või lasteaia puudumist teeninduspiirkonnas (Aaspere, Karepa, Varangu) või põhikooliosa kaotamise ohtu (Vajangu), noorte õppima asumist kaugemale koolidesse (Viru-Kabala); lihtsustatud õppekava alusel õppivate laste hulga suurenemist (Vajangu).

Mõned kohalikud erijooned avaldavad ka positiivset mõju: raamatukogu asub lasteaia või kooliga sama katusele all (Võsupere, Vajangu); õpilaskodu asutamine Haljala Gümnaasiumi juurde tõi seal elavad lapsed raamatukokku aega veetma; Salla koolis algklassidele loodud „Lugemispesa” toob lapsi raamatuid laenutama; Simuna raamatukogu senisest vilkama elu tagab uus asukoht kooli läheduses ja värskest remonditud ruumid; ka Ulvi raamatukogu uues kuues kultuurikeskuses on saanud uue hingamise; kokku on sattunud suured ja aktiivsed klassid ning koostööaltd klassijuhatajad (Simuna); nn suvelaste maaletulek toob koolivaheaegadel raamatuhuvilisi juurde (Vergi, Karepa, Muuga). Tsitaat Vergi raamatukogu aruandest - teeninduspiirkonda kolis sügisel pere, kus on kaks koolilast – kõneleb sellest, kui võrd oluline on väikeses maakohas lastega pere tulek. Seda eriti väga paljude äraminekute taustal.

Muutunud on perede kultuuriharjumused, mis mõjutab ka laste lugemishuvi: lapsevanemad loevad ise ka vähe; kahjuks on tänapäeval kõigil kiire ja pole aega süveneda. „Mul käib näiteks üks laps teisega kaasas ja teine siis laenutab tema jaoks ka. Kui olen küsinud, miks ta ise ei taha lugajaks hakata, siis ütleb, et ema ei luba”. (Laekvere)

Tunda annab suurenev koolikoormus ja maapiirkonnas võtab osa päevast ära eemalasuvate treeningu- ja huvihariduse kohtadesse sõitmine: Saksi raamatukoguhoidja küsitles noortekeskuse koosolekul lapsi ja nende vanemaid. Lapsed väitsid, et neil on päeva jooksul kooliga seoses väga palju vaja lugeda ning rohkem lihtsalt ei jaksa. Kõige parem lugemise aeg on nende arvates haigena kodus olles. Kas pole kurb – lugemismõnu on võimalik tunda tänu haigusele.

Lapsest raamatukogukülastaja koondportree on aruannete põhjal algklassis käiv tüdruk, kes laenutab korraga mitu raamatut, eelistab vampiiri- jm salapäraseid lugusid, või poiss, kes tuleb internetipunkti mängima arvutimänge, kuid heal juhul laenutab aeg-ajalt ka mõne lastekrimka, õudusloo või poiste tegemistest kõneleva raamatu. Vanema klassi õpilane on valdavalt arvutilaps, kes tuleb raamatukokku otsima eelkõige kohustuslikku kirjandust, kuid valib sinna kõrvale vahel ka Tänapäeva noorsooromaane.

Mida kõike on proovitud teha lapse ja raamatu kokkuviimiseks?

- Töö lapsevanematega:
 - Tsitaat Uhtna raamatukogu aruandest: „Laste lugemisharjumuste kujundamise juures on kõige raskem töö lapsevanematega. Kui vanem leiab ja seda ka valjuhäälselt välja ütleb, et tema laps ei peagi raamatuid lugema, siis ei lasteae, kool ega raamatukogu saa midagi teha. Laste lugemisharjumuste kujundamist peab alustama lapsevanemate koolitamisest.” Seda tehaksegi Tapal, Uhtnas, Muugas, keskraamatukogus.
- Raamatututvustused lastega tegelevatele täiskasvanuile leidsid aset Tapal ja keskraamatukogus.
- Lasteaktiivi kujundamine:
 - Viitna aruandest: „Meie suureks ideede generaatoriks on nüüd juba 4.klassi jõudnud Tambet. Tema talvise koolivaheaja ettevõtmiseks oli lastele ise uue näidendi kirjutamise alustamine. Ootame huviga, millal see valmis saab”
- Infomaterjalid ja tasuta lugejapiletid:
 - Kooliminejate suvepäevadel jagati lastele lugejapileteid. Pärast üritust leidis nii mõnigi laps raamatukogu uuesti üles (Viru-Nigula); lasteaia pidulikul lõpupeol said lapsed flaieri, mis on ühtlasi kutseks raamatukogusse ning infomaterjal lapsevanemale (Kunda).
- Raamat koos ahvatlusega:
 - Tapa raamatukogus on tavaks teha laste lugemuse parandamiseks raamatutunde läbi näituste. See aitas laiendada ka laste sõnavara. Vähemalt selle tunni veetis laps raamatute keskkonnas või siis huvi tekkimisel laenas raamatu pärast tundi koju.
- Soovitusnimekirjad:
 - Suvesoovitused “Loe oma rõõmuks” (Tapa); koos õpetajatega koostatud soovitusnimekiri uuematest raamatutest (Simuna, Jäneda).
- Raamatukoguring:

Vinni raamatukogus toimub juba aastaid iga nädal ringitegevus 3. ja 5. klassidele, mis annab tunnistust, et tegelikult lastele meeldib käia raamatukogus, nad tunnevad huvi sealse töö vastu, näiteks aitavad õhinaga koostada uute raamatute tellimust, otsides materjali autori ja teose kohta, uudistavad värsket raamatupakki.

- Kohtumine kirjanikuga silmast silma või näituse kaudu:
 “Rohkem loeti nende kirjanike raamatuid, kellega tulemas või toimunud kohtumine, kelle kohta toimusid meie majas näitused või raamatutunnid” (Tapa).
 Näitus peab sel juhul tutvustama kirjanikku tõesti ahvatleval ja põneval moel, lihtsalt raamatute ritta seadmisest pole kasu. Kirjaniku jõudmine maakohdadesse on kindlasti kohalik suursündmus.
- Laste oma raamatunäitused:
 Keskraamatukogus pakutakse juba mitmendat aastat lastele võimalust koostada ise raamatunäitus. Sel aastal koostasid klassid näitusi vana aja raamatukogu mängu raames vanadest raamatutest, kusjuures nad valisid ise teema, sõnastasid pealkirja ja kujundasid vanaaegsete vahenditega näitusesildi.
- Mäng viib raamatu juurde:
 Tapal, Muugas ja keskraamatukogus on mängulised võtted, käpiknukud, nukud-raamatutegelased jms iseenesestmõistetavalt raamatute juurde juhtimise teenistuses.
- Kutsu lapsi siis, kui neil on aega!
 Kui lastel on kiire ja raske kooliajal, siis koolivaheajaga ei tohi raamatukoguhoidja maha magada: just siis on aeg suvelugemisteks, suvemängudeks, meisterdamisteks. Siis peab raamatukogu olema eriti ahvatlev ja avalik.
- Piits ja präänik ei toimi!
 Tamsalus prooviti nippi, et arvuti taha sai alles pärast raamatu laenutamist, kuid see, teadagi, ei toimunud: võeti suvaline raamat ja toodi järgmisel päeval tagasi. Raamatu asetamine “piitsa” rolli töötab lugemishimu edendamisele pigem vastu.
- Kohustuse mahendamine.
 Väikeses Lahu raamatukogus loetakse üheskoos kohustuslikku kirjandust ning joonistatakse läbiloetud raamatu teemal pilte.

Lasteteeninduse tähtsustamine.

Aruannete põhjal jääb mulje, et meie raamatukogudes tähtsustatakse lasteteenindust erinevalt. Kunda, Tapa, Muuga, Uhtna, Viru-Nigula, Jäneda, Sõmeru aruannetes on eraldi rõhutatud lastega tehtava töö tähtsust, see ilmneb ka nende töö sisukuses.

Näiteks Jänedal moodustavad lapsed lugejaskonnast 1/3, samas üritustest on 2/3 suunatud just lastele, st mõeldakse oma lugejaskonna kasvatamisele.

Sõmeru aruandes on sõnastatud, kui oluline on raamatukoguhoidja enda roll: „*Väga oluline on raamatukogutöötaja suhtlemisoskus. Lastele on oluline, et neid pannakse tähele ja kuulatakse ära.*” Samas võib Laekvere aruandest aasta-aastalt lugeda, et lasteteenindus toimub samuti nagu täiskasvanute teenindus ning koostööd kooliga ei ole tehtud, sest seal on tubli huvijuht, kes lastega tegeleb.

Varustatus lastekirjandusega.

Lastekirjanduse komplekteerimisele seab piirid õhuke rahakott. Eelistatakse eesti autorite teoseid, võetakse arvesse koolide ja lasteaedade õppekavu.

Kui keegi on üldse võitnud minister Langi kohustusliku kirjanduse nimekirjadest, siis ilmselt on need maapiirkondade lapsed, kellele telliti riigi poolt eraldatud rahast (olude sunnil) varasemast rohkem lasteraamatuid. Ehk on maakonna raamatukogude lastelaenutuste kasvu taga just suurem hulk uudiskirjandust?

Jahmatava järelduse leiame Hulja aruandest: *“Kui täiskasvanutele suunatud teosed leidsid tee enam-vähem kõik ka lugejani, siis lastekirjanduse lugemus jäi tagasihoidlikuks. Edaspidi pean lastekirjanduse osakaalu vähendama.”* Samas oli Hulja raamatukogus aruandeaastal kasvanud nii lastest lugejate, laste külastuste kui laenutuste hulk.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu lasteosakond lähtub komplekteerimisel oma põhiülesandest - tagada lastele kooli- ja huvilugemiseks mõeldud lugemisvara eelkoolieast põhikooli lõpuni. Lisaks varustatakse lastekirjandusega nii kooli- kui lasteiaõpetajaid ja lapsevanemaid, veel sagedamini vanavanemaid. Paratamatult tuleb jälgida hinnasoodustusi, otsida teavikute kohta täiendavat infot ning kaaluda hoolikalt teoste sisukuse ja hinna suhet. Sageli rakendatakse ka järelkomplekteerimist, kui raamatu suhtes ilmneb suurem huvi, aga tihti ka ettevaatusest. Raamatute hankimisel eelistame eesti algupärandeid (nii ilu- kui aimekirjanduse osas). Enamasti tellime 1-2 eksemplari, tuntumate autorite teoseid vahel ka 3. Noortele mõeldud tõlkemenudeid oleme järelkomplekteerinud vahel isegi 3-4 eksemplari. Kordustrükkide tellimisel arvestame varasemate trükkide seisukorda ning nõudlust, samuti kordustrüki uut kujundust. Täiendust saime ka hoiuraamatukogust ning tasuta raamatu laadalt, seda nii lagunened eksemplaride asendamiseks, kui puuduvate varasemate trükkide osas.

Kohustusliku koolilugemise osas napib ikka raamatuid. Mõnel pool on kool ja raamatukogu teinud kena koostööd ja muutnud nimekirjad paindlikumaks ning laiendanud valikuvõimalusi, et lapsed ikka lugeda saaksid (Vinni-Pajusti, Simuna, LVKRRK)

Nn vabast lugemisest

URRAMI andmetel olid keskraamatukogus 2012. aastal koolieelikute lemmikalgupäranditeks Kristiina Kassi „Peeter ja mina“, Jaanus Leoste „Jänku-Jussi lood“, Silvi Väljali „Jussikese seitse sõpra“ ja Aino Perviku „Rändav kassiemme“.

Põhikooliealiste laste laenutuste edetabeli esotsas troonib loomulikult kooli kohustuslik lugemisvara, endiselt on menud Risto-Räppari lood ja mitut sorti päevikud („Luuseri päevik“, „Ühe äpardi päevik“, „Vampiiripäevikud“), L. Harrissoni „Monster High. Tere tulemast Koletiste kooli!“, G. Osteri „Õuduste kool“, „Tüdruk veiniplekiga kleidis“.

Umbes sama on seis ka teistes raamatukogudes: nõ vaba lugemise teosed pääsevad vaevu edetabeli teise kümne lõppu. Raamatuostuks eraldatud raha nappust arvesse võttes tuleks laste soovitusliku lugemise nimekirjad muuta palju paindlikumaks: lubada lastel lugeda ühe autori erinevaid teoseid, erinevate autorite raamatuid samal teemal, erinevate autorite teoseid samas žanris, uudiskirjandust vabal valikul. Laps peaks harjuma tegema ka ise valikuid. Rõõm enda valitud heast raamatust, aga ka võimalik pettumine oma valikus on hoopis teise kaaluga kogemus kui kohustusliku nimekirja puhul.

Täiendkoolitus lastetöö alal.

Igal aastal on keskraamatukogus toimunud lastetööalane koolituspäev. 2012. aastal oli selle teemaks toimetulek "raskete" lastega. Koolituse viis läbi psühholoog ja perenõustaja Maarika Kongi. Rahutute ja keskendumisraskustega lastega tegelemiseks vajab raamatukoguhoidja nõu ja abi. Katse-eksituse meetodil tegutsemiseks on meie lapsed liiga hinnaline ühisvara.

Tapa linnaraamatukogu lasteosakonna juhataja Margit Lättemägi tutvustas aastalõpuseminaril oma möödunud aasta jõulukuist sokiteemalist raamatutundi, nii et saalitäis raamatukogutöötajaid sai kuulamisele lisaks meisterdada, laulda ja tantsida. Kõik nautisid Margiti tundi rõõmuga, sellegipoolest ei leidunud aruannetes peaaegu üldse viidet koolitusvajadusele lastetöö vallas. Vaid Sõmeru raamatukogu uus juhataja kirjutas: *"Koolitused oskuste arendamiseks laste ja noortega tegelemisel on väga vajalikud. Ühiskonna arenedes vajame oskusi mõista noorte inimeste maailmapilti."* Raamatu-uudistega kursis olemiseks on Tapa raamatukogus tavaks tutvustada üksteisele loetud uusi raamatuid.

Raamatukogude koostöö erinevate partneritega.

Rahvusvaheline koostöö

- Rahvusvaheliseks suurprojektiks kujunes sõpruslinnade Rakvere ja Lapua raamatukogude vastastikused juubelikingitused ehk lastekirjanike vahetus. 2012. aastal tähistasid Rakvere ja Lapua raamatukogud oma juubeleid. Lapua Linnaraamatukogul täitus 150 tegevusaastat, Lääne-Virumaa Keskraamatukogu tähistas 100. aastapäeva. Koostöölepingu kohaselt otsustasid juubilar-raamatukogud kinkida vastastikku sõprusraamatukogu teeninduspiirkonna lastele kohtumise naabermaa lastekirjanikuga. Läbirääkimiste tulemusel nõustusid unikaalsesse sünnipäevakingi rolli asuma soome lastekirjanik Hannele Huovi ja eesti lastekirjanik Kristiina Kass. Projekt sai teoks tänu kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali rahalisele toetusele (840 eurot). Hannele Huovi külaskäigust said lisaks Rakvere lastele osa ka Tapa linnaraamatukogu lugejad.
- Ka 2012. aastal vahetasid Rakvere ja Lapua vastastikku uusi eesti- ja soomekeelseid lasteraamatuid, igakuiselt jõudis Lapuale eestikeelne Täheke ja Rakverre lastejakiri Vinski .
- Lappeenranna maakonnaraamatukoguga on keskraamatukogul sidemed aastast 1993. Aruandeaastal olid Rakveres külas Lappeenranna raamatukogutöötajaid Elina Hokkanen ja Paula Mäkelä, kes tutvustasid oma kogemusi ürituste korraldamise ja reklaamimise vallas.
- Tapa Linnaraamatukogul jätkus koostöö sõpruslinna Akaa kunstnikega. Raamatukogu lasteosakonnas seati üles Akaa kunstnike lapitööd ning kunstnike juhtimisel toimus taimetrükitehnika õpipäev raamatukogu ette püstitatud telgis.

Ainsa raamatukoguna maakonnas tähistati Põhjamaade raamatukogunädalat Muuga raamatukogus, kus hommikuhämaras loeti ette T. Egneri raamatut „ Pillimees Ronihiir, Morten ja Nukatuka metsarahvas“ ja valmistati munakarpidest vahvaid hiiri.

Vabariiklikul tasandil olid koostööpartneriks:

- Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus (koolitused, vabariiklikud lasteprojektid – Nukitsa konkurss, ettelugemispäev, Aino Perviku lugude võistlugemine)

- Lääne-Virumaal kogunes Nukitsa konkursi hindamisedeleid 677. Nukitsa konkursi lõputseremooniale Eesti Lastekirjanduse Keskuses pääses loosi tahtel 6 Lääne-Virumaa last. Tapa raamatukogus toimusid konkursiraamatute tutvustamiseks spetsiaalsed Nukitsa-tunnid, mistõttu oli neil ka kõige rohkem hindajaid. Nukitsa raamatutega käisid tutvumas ka Tapa Vene Gümnaasiumi keelekümbelklassi õpilased. Vinni raamatukogu aruandes leidub tõdemus, et võrreldes konkursi algusaastatega on laste ind vähenenud. Kindlasti on üheks põhjuseks see, et ei olda lihtsalt raamatuid lugenud.
- Aino Perviku lugude võistlusele Eesti Lastekirjanduse Keskusesse pääses ettelugemispäeval, 20. oktoobril Sõmeru Pk õpilane Markus Meldre. Lääne-Virumaa eelvoorus 15. oktoobril osales 20 väga head ettelugejat 4.-5. klassist.
- Kõige rohkem raamatukogusid osales üle-eestilise ettelugemispäeva tähistamisel. Ettelugemine ja loetu põhjal joonistamine ongi meie raamatukogudes levinuim töövorm.
- Maakondade keskraamatukogude lasteosakonnad (koolitused, üleriigiline lasteraamatukogutöötajate päev, ERÜ lasteteeninduse toimikond)

Raamatukogude koostöö erinevate kohalike partneritega.

Haljala raamatukogu on kasutanud kohalikus kirjandusringis osalejate, eriti vanaemade abi, kel on aega ja oskust lastega suhelda. Muuga raamatukogu teeb koostööd Maanaiste Seltsiga „Eha“. Saksi raamatukogu korraldas koos noortekeskusega suurejoonelise öökooli motoga „Ise tehtud, hästi tehtud“ võistluste, viktoriinide, tantsumaraton ja öise häirega Tapa politsei osavõtul. Uhtnas peeti koos naisseltsinguga sügispidu. Jätkus Tapa raamatukogu koostöö kooli folklooriringi, õpetaja Elle Kivisoo ja memmede tantsurühmaga „Eideratas“. Toimus südantsoojendav mitme põlvkonna ühisüritus „Rahvarie seljas, pidu südames“

Koostöö lasteaiaga.

Lasteaiad on aruannete põhjal raamatukogudele väga truud koostööpartnerid. Neile ja nendega koos korraldatakse ettelugemisi, teemapäevi, lasteaialapsed käivad raamatukogudes esinemas.

Kunda linnaraamatukogu ja lasteaias „Kelluke“ ühisprojekt kannab nime „Kooliminev laps lugejaks“, mille raames toimub kord kuus koolieelikute jututuba. Regulaarsed jutuhommikud toimuvad veel Roelas, Saksi raamatukoguhoidja käib lasteaias uusi raamatuid tutvustamas, Vajangu raamatukoguhoidja käib kaks korda kuus lastele ette lugemas ja nendega meisterdamas, Ulvi raamatukoguhoidja käib lasteaias unejututädiks. Uhtna raamatukogu tähistas koos lasteaiastega emakeele-, lasteraamatu-, nalja- ja õpetajate päeva, kaisukaru sünnipäeva, peo Karlssoni katusekambris ning kevadise õppematka „Kes elab tiigis?“ Hõbearule. Väga heas hoos oli Tapa raamatukogu koostöö lasteaiaga Pisipõnn tänu Maili Antonsi põhjalikule tööle. Ta viis lastele läbi temaatilisi raamatutunde, tutvustas näitusi ja käis raamatukohvriga ka lasteaias. Lasteaiaõpetajad said temalt pidevalt vajalikku raamatuabi ja rühma kaasa hulgaliselt väikelasteraamatuid. Tunduvalt sagesid lasteaiarühmade külaskäigud raamatukokku. Põnev kodulooline ettevõtmine oli Jäneda raamatukogus V. Saare raamatu „Sõit mustikametsa“ järgi toimunud tund. Autor on kirjeldanud 1940-ndate aastate lõpu aegset Jänedat läbi lasteaiaste päeva. Koos võrreldi toonast ja praegust laste elu.

Koostöö edukuse kooliga tagab enamasti nõ raamatukogusõbrast õpetaja olemasolu, kes on alati valmis oma lastega üritustel osalema, mõistab, et kasu on kahepoolne ja jõudude-ideede ühendamisest tõuseb suurem tulu. Eelisseisus on koolides paiknevad raamatukogud. Näiteks Muuga raamatukogu juhataja töötab igal koolipäeval esmalt 2 tundi mõisakoolis ning seejärel avatakse külaraamatukogu ukseid. Samas annab see väga hea võimaluse lasteürituste organiseerimiseks – lugemishommikud algklassidele toimuvad ikka hommikuhämaruses kas eesti keele või tööõpetuse tunni arvelt, sest tunnis tegeldakse ju nii lugemise kui meisterdamisega. Alati on ürituste korraldamisel võimalik loota õpetajate abile ja ideedele.

Uhtnas jätkati 2011. aastal alguse saanud Mika Keräneni loomingu tutvustamist, käidi üheskoos Draamateatris vaatamas etendust „Varastatud oranž jalgratas“. Tallinnasse sõites tuletati raamatu sisu meelde ja tagasi tulles arutleti, kuidas erines raamat teatrietendusest.

Haljala kooli 9. klassi õpilased tutvustasid raamatukogus omaloomingukogumikku „Mõttemetki“. Roelas sai muusika- ja kirjandusviktoriin teoks hoopis tänu koostööle muusikaõpetajaga. Tamsalus korraldati koos õpetajatega algklassidele muistendite pajatamise võistlus.

Jäned raamatukogu osaleb alati traditsioonilise 9. klassidega hüvasti jätmise ürituse „Minu Jäned“ ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

Kõige süsteemsem ja läbimõeldum on Tapa linnaraamatukogu koostöö kooliga. Lasteosakonna juhataja Margit Lättemägi tutvustab igal sügisel algklasside õpetajaile raamatukogu plaane ja lepatakse kokku, kuidas lapsed neist osa saavad.

Kohalikud vahvad vabatahtlikud raamatukogus.

Rõõmu valmistab, et mitmel raamatukogul on õnnestunud saada endale vabatahtlikke abilisi. Kunda raamatukogus käis Aino Perviku raamatuid ette lugemas Anne-Liisi Laaneste, Kadrina raamatukogus vallavolikogu esimees Jaanus Reisner, keskraamatukogus harrastuskirjutaja Helge Soots. Vabatahtlik gümnaasiumiõpilane Liisu Jäppinen oli Kunda raamatukogus abis valmistamas koos lastega pärlimängu ehteid.

Viitna raamatukogus oli vabatahtliku suveabilisena meisterdamiste juhendajaks alushariduse pedagoogiks õppiv Laura Pajussaar, kelle käe all valmisid toredad meisterdused naksitrallidest ja pokudest, vilditi mänguasju ja volditi – liimiti linde ning loomi.

Raamatukogu ise on kohalikele lastele küla keskpunkt.

Viitna filiaalis on lastetöö väga hästi korraldatud, laste vähesus ei ole takistuseks. Seal mõeldakse välja näidendeid ja lavastatakse neid, meisterdatakse looduslikest materjalidest, korraldatakse kogupereüritusi jne - laste loovuse arendamine on esikohal. Samasuguseks küla südameks on ka Muuga raamatukogu.

Lugejakoolitus ja lastega tegelevate täiskasvanute koolitamine.

Vähemalt osades raamatukogudes õpetatakse lastele nii teatmeteoste kasutamist kui ka referaatideks vajaliku materjali otsimist, raamatu leidmist riulist ja suurematele ka elektronkataloogi kasutamist. Raamatukogu kasutaja koolitamine saab alguse juba lasteaiaaalistele mõeldud tutvumiskäikude kaudu. Keskraamatukogus, Tapal, Kundas ja Vinnis korraldatakse 1. klasside õpilastele Soome raamatukogudes kasutatavat raamatukogumängu, mis aitab lapsel avastada raamatukogu nii külastaja kui töötaja rollis olemise kaudu. Vinni raamatukogu on mängu täiendanud uute ülesannetega, lastes mängijatel tembeldada uusi raamatuid, panna peale vötkoodi ja isegi

raamatuid arvutisse sisestada. Raamatukogumängus osalenud lapsed on kärmed lugejaks registreerunud ning hiljem sagedased külastajad.

Keskraamatukogus on põhikooliõpilastele välja töötatud andmebaasi tutvustavad töölehed koos juhendiga, mille abil praktilise otsingu käigus saab selgeks andmebaasi toimimine. Lasteosakonnas viidi lastele läbi 14 rühmakoolitust (22 tundi) 264-le raamatukogu kasutajale. Tuleb tõdeda, et kuigi lapsed on näiliselt osavad arvutikasutajad, siis praktikas selgub, et osal neist on tõsisemaid raskusi otsingumootorite kasutamisel ning õige märksõna leidmisel. Klahvide sõrmitsemine käib kiiresti, kuid kirjutamisel tehakse palju kirjavigu, mis takistab otsitava info leidmist.

Kasulikuks kasutajakoolituse mänguliseks vormiks on keskraamatukogu veebiviktoriin, mille lahendaja otsib abi nii internetist, raamatukogu andmebaasist kui raamatutest. Pealegi on see tõhus viis laste meelitamiseks raamatukogu veebilehele.

Tapal töötati välja põhjalikum raamatutega sõbraks saamise tund - „Raamat kui sõber“, kus kasutajatarkuste jagamine on ühendatud näpunukunäitemänguga (Heli Rõõmu „Head sõbrad“) ning tunni lõpul said lapsed medali „Olen raamatusõber“.

Vinni raamatukogus lisavad raamatute otsimise mängule hoogu raamatute vahele peidetud tegutsemisjuhised otsingute jätkamiseks.

Üritused.

Osalemine maakondlikes projektides.

- Põhikoolide maakondlikul kirjandivõistlusel, mis on keskraamatukogu ja emakeeleõpetajate aineseksiooni koostööprojekt, osales 80 6.-9. klasside õpilast. 30 parimat autorit viisid kirjandivõistluse pidulikult lõpetamiselt keskraamatukogus koju traditsioonilised auhinnakruusid, seekord siis kirjaga Kirjutaja 2012.
- Maakondlikus looduseteemalises mälumängusarjas (RMK Sagadi Metsakeskuse, MTÜ Rakvere Mälumänguprojekt ja LVKRRK koostööprojekt) osales sel aastal viies voorus 25 3-liikmelist võistkonda.
- Projekt „Nukits uurib raamatuid“ täiendas Nukitsa konkurssi meie maakonnas raamatute põhjalikuma uurimisega. Lisaks raamatute hindamisele õhutas see lapsi otsima Nukitsa konkursi raamatutest kõige põnevamat raamatutegelast ja teda teistele lugejatele tutvustama mõnusalt kunstipärasel, mängulises või humoorikas vormis.
- Projektitööde näitusele „Tegelased väljuvad raamatust“ saabus 19 värvikat tegelaskujude tutvustust.
- Projekti lõpetasime rahvusvahelise lasteraamatupäeval, mil raamatutegelaste uurijad kohtusid kirjanik Jaanus Vaiksoo ja kunstnik Kertu Sillastega, kelle abiga prooviti omal nahal läbi, kuidas sünnib tegelaskuju sõnade ja kuis pliiatsi abil.

Näiteid õnnestunud üritustest:

- Uhtnas toimus Astrid Lindgreni juubeli tähistamiseks pidu Karlssoni katusekambris. Lisaks kodus ettevalmistatud Lindgreni raamatutegelaste kostüümidele esinesid lapsed lasteaias õpitud Pipi tantsu ja Karlssoni luuletusega. Ka piduroad tegid lapsed koos õpetajatega ise valmis; kõige populaarsemad olid muidugi lihapallid.

- Jänedra raamatukogu on oma ettevõtmistes pidevalt kandnud hoolt kodukandi pärimuste ja kultuuriloo tutvustamise eest. Sügisel toimus vahva mõnusast kambavaimust kantud lasteüritus „Pööningul on hirmus põnev“. Idee sündis elust enesest: lapsed käisid alatihi küsimas lossi kummituste kohta ning tondijutud olid lugemisvalikus väga populaarsed. Lõpuks arutati ka seda, kuidas oma hirmudest vabaneda.
- Ka Lindgreni tund oli seostatud kodukandiga: vaadati katkendeid 35 aastat vanast nõukogude filmist „Hulkur Rasmus“, mis on osaliselt Jänedal filmitud.
- Vana aja raamatukogu mäng keskraamatukogus. Et lapsedki saaksid osa raamatukogu 100. sünnipäevast ja tunnetaksid paremini aastakümnete jooksul raamatukogus toimunud muutusi, avati lasteosakonnas vana aja raamatukogu nurk.
- Vinni-Pajusti raamatukogus võeti raamatukogupäevade raames ette erinevate aabitsate tutvustamine ja näitamine (sh ka sellised, mis laste mõistes polegi aabitsad). Mõnusat elevust tekitas viipekeele aabits ja püüd mõnda lihtsamat lauset viibelda ning viibetest aru saada.
- Viitna raamatukogus on saanud traditsiooniks jõulukuine kogupereüritus, kus ühiselt meisterdatud päkapikumajast leitakse ja jagatakse kingitusi.

Tapa raamatukogus oli pärandkultuur õigupoolest juba lõppenud aastal aukohal. Selles raamatukogus on traditsiooniks iga näituse juurde sisustada ka vastavateemaline tund.

- Lapsed käisid rahvarõivatundides, kus läbi näituste saadi paremini tuttavaks kodukandi rahvariietega, räägiti kirivööde ja sõlgede kasutamisest ning kaitsevõimest. Otsiti rahvuslikke detaile lasteraamatupiltidelt, räägiti vana aja laste riietest, nende valmistamisest ja hoidmisest. Lasteaialapsed panid geomeetristest kujunditest kokku kaheksakanna, nimetasid käpikloomi rahvapäraste nimedega
- Raamatunäitusel „Munaseadus“ oli luubi alla võetud munateema Aino Perviku raamatutes. Näitus „Ühes väikses veidras linnas“ oli kujundatud Nummipea linna muhedate elanikega ja nende lugudega.
- Viidi läbi 9 munateaduse tundi lastele Tapa Gümnaasiumist ja Lehtse Põhikoolist. Tutvuti zooloog Ovega, aidati presidendil vastu võtta munaseadust, loeti Aino Perviku pere kirjutamata munaseadusest, võrreldi rabapüü ja sookure mune, uuriti Paula ja Tirilinna laste piknikukorvide sisu.
- Aprilli lõpus panid Tõnu Talpsep (BMF) ja Tiit Kimmel (ERR) muinasjututuppa üles Rein Marani loodusvaatlustelgi ja -tehnik ning klaaskappi meistri väärrika auhinnakogu. Toimus loodus-, filmi- ja meediatund Tapa Gümnaasiumi meediaklassi õpilastele. Õpilased said ise teha kaamerateaga välivõtteid ja hiljem analüüsis Tõnu Talpsep noorte tehtud filmi. Siinkohal tuleb alla kriipsutada, et sellised tegevusest tulvil tunnid valmistatakse ette igaks kuuks taas uuel teemal.

Toimekad koolivaheajad raamatukogus.

- Suvised sebimised - keskraamatukogu lasteosakonna suveprogramm, pakub muinasjututoas lastele võimalusi oma päeva sisukamaks muuta. Suvised sebimised on mingi kindla teemaga seotud tegevused. Kuna Rakvere oli 2012. aastal metsapealinn, siis olid suvetegevused seotud loodusega.
- Viitna raamatukoguhoidja nimetab oma küla 5 kooliealist last nagu oma pere lasteks, sest nad veedavad raamatukogus kogu vaheaja. Lapsed korjasid nii

metsast kui ka mere ääres käies rannast sobivat looduslikku materjali (oksi, kive, käbisid, lilli, teokarpe, sammalt jm.) ja täiendasid oma töid pidevalt.

- Muugas toimusid koolivaheaja pärastlõunad erinevate raamatute, meisterdamise ja filmidega.
- Kunda raamatukogus korraldati viktoriine, infootsingutrenni ja koolitust „Kuidas targalt internetis toimetada“, elevust tekitas sokkidest käpiknukkude valmistamise: nii sündisid erinevad loomad, tulnukad ja muud põnevad tegeliskid. Viiendat aastat kestab suvine lugemisvõistlus ehk pärlimäng. Sel aastal tehti pärleid fimoplastist.
- Tamsalu raamatukogu käivitas sarnase suveprojekti nime all „Lugemistuhin 2012“, kus iga läbiloetud raamatu eest said lapsed valida endale pärleid. Sellest võttis osa 56 õpilast, kuid osadel läks tuhin üle ning kui kokkuvõtteid tehti, siis oli alles 17, kes jäidki lugema.
- Uhtna koolivaheae raamatukogus oli pühendatud Eesti filmi 100 aastapäevale.

Silmast-silma kirjaniku või kunstnikuga.

Kirjaniku külaskäik on maalapse jaoks tõeline suursündmus. Rahvusvahelise lastekirjanduspäeva puhul kohtus Muugas põhikooli õpilastega Ilmar Tomusk. Täiskasvanute ja laste ühisüritusena toimus Tapal õpetajate ja laste kohtumine Jaanus Vaiksooga. Jaanus Vaiksoo ning Kertu Sillaste olid keskraamatukogu Nukitsa-projekti raames maakonna laste külaliseks. Rakvere ja Tapa lapsed kohtusid veel ka Soome kirjanik Hannele Huoviga. Kirjanike tuuri kaudu külastasid keskraamatukogu ja Haljala raamatukogu Mika Keränen, Wimberg ja Leo Kunnas.

Regulaarsed ürituste sarjad, pikaajalised traditsioonid

- Muuga raamatukogus on traditsioonilised jutuhommikud „Oi, mis vahva ja põnev raamat“, nuputamishommikud, kolmanda veerandi lõpetas traditsiooni kohaselt raamatukogu öö mängudega „Raamatupered“, „Kirjanduslik bingo“, õpetajad esitasid Kristel Maamägi käpiknukkudega etenduse „Loomad põgenevad maailmalõpu eest“, novembrikuine karneval oli pühendatud kaisukaru 110. sünnipäevale ja karude kokkutulekul lustisid mõisas nii Muuga kui Laekvere kooli algklasside lapsed ning lasteaias „Mõmmikute“ rühma lapsed.
- Kunda raamatukogu leiutatud suvelugemise pärlimängu hea idee on üle võtnud juba ka Tamsalu raamatukogu. Sõmeru raamatukogus käivad neljapäeviti koos kodused väikelapsed, Vajangu raamatukogus on meisterdamise neljapäevad,
- Vinni-Pajusti raamatukogus töötab Maie Männiste juhtimisel juba aastaid koguni 2 raamatukoguringi, lastel on suur vajadus, et keegi nendega tegeleks, nad lausa janunevad tähelepanu järele. Õpitakse kasutama teatmeteoseid. Ring toimub kord nädalas, kestab novembrist kuni aprilli kuuni, mil toimub maakondlik õpioskuste olümpiaad. Ringi töö lõpeb kevadel lõpupeoga ja parimate autasustamisega

Huvitavaid näitusi ja nendega seonduvaid tegevusi.

Raamatunäituste elavdamiseks on mõnel raamatukogul oma järeleproovitud nipid, näiteks Muugas lahendatakse näitusega seonduvat täherägastikku.

Tapa valla raamatukogudes on heaks tavaks seostada omavahel igakuised kunsti- ja raamatunäitused, seejuures on väga omanäolised, mängulised ning vaimukad nende näituste pealkirjad. Olgu siinkohal ära toodud väike valik koos kommentaaridega aastast 2012: “Näitusel „Sõlesära“ tutvustati erinevaid sõlgi ja lisaks raamatutele olid väljas Tapa õpilaste meisterdatud sõled; näitust „Pirrusse varesed“ täiendas raamatunäitus „Lendas vares, harakas ...“ Piret Mildebergi joonistatud linnupiltidest. Näitusel „Tule torni – tuletorni“ olid väljas majakate fotod Eestist ja mujalt maailmast, seda laiendas raamatunäitus „Merevalvur majakas“. Raamatunäitusega „Maasikamaitsemiskuu“ tähistati Leelo Tungla juubelit. „Õhetavate õunte moodi külmalind“ pealkirjastas loomulikult näituse leevikesest ja temaga seotud lugudest. Keskraamatukogus koguti oma maja töötajate kodudest näitusele „Kodused linnud“ erinevad linnumotiividega tarbeesemed. „Loodus ehib. Metsapealinlase stiilispikker“ oli väga lustakas näitus, mis koostati oma naispere ehetest, mis on ajendatud loodusmotiividest. Ehetele on loodus jõudnud nii tõsimeelselt kui kerge „kiiksuga“ varustatult. Heldimust tekitav oli näituse „Meenutusi kooliajast“ koostamine, kus demonstreeriti lastele omaaegseid koolitöid.

Tublide lugejate ja nn raamatukogusõprade tunnustamine:

Keskraamatukogu lasteosakond andis õppeaasta lõpul Rakvere linna koolide aktiivseimatele raamatukogu kasutajaile 1.- 5. klassist üle tubli lugeja tunnustused koos raamatukogu juubelimärkidega. Seekord oli tunnustatud 129. Tuleb tunnustada, et sageli on klassis tunnustuse väärilisi lapsi vaid mõni üksik.

Kokkuvõte

Aasta plussid:

- Aruandeid lugedes tekkis vastupandamatu soov olla laps Tapa, Muuga, Uhtna, Viitna, Kunda, Viru-Nigula või Vinni-Pajusti raamatukogus, kus toimub pidevalt midagi huvitavat ja kus raamatukogutöötajad annavad lastele võimaluse ettevõtmistes kaasa rääkida.
- Kasvas kogemuste pagas rahvusvahelise koostöö vallas. (LVKRRK, Tapa)
- Raamatukogudesse on jõudnud vahvad vabatahtlikud abilised.
- Juba enne pärandkultuuri aasta väljakuulutamist on mitmed raamatukogud võtnud oma südameasjaks kodukoha pärimuse tutvustamise (Jäneda, Tapa, Uhtna).
- Mitmed lasteürituste korraldamiseks kirjutatud projektid leidsid rahastamist. (Kadrina, Tapa, LVKRRK)
- Tundub, et minister Langi nimekirjade tõttu on ka väiksematesse raamatukogudesse tellitud rohkem eesti algupärast lastekirjandust.
- Koolid ja lasteaiad on raamatukogude truud koostööpartnerid seal, kus raamatukoguhoidja on leidnud õpetajate seast mõttekaaslast ja on omakorda valmis ka ise panustama koolide ja lasteaiade vajaduste rahuldamiseks.
- Mitme raamatukogu lasteüritustel on osalenud ebatavalises rollis kohaliku omavalitsuse juhid ja kogukonnas tuntud inimesed.
- Lastele antakse üha rohkem võimalusi raamatukogutöötaja abilistena. (Vinni-Pajusti, LVKRRK)
- Tapa linnaraamatukogu lasteosakonna juhataja Margit Lättemägist on kujunenud kuldaväärt koolitaja lastega tegelejaile.

- Kiiduväärt on raamatukogude püüd siduda raamatukogu ettevõtmiste kaudu erinevate põlvkondade esindajaid., et raamatukogud on avatud peredele. (Tapa, Haljala, LVKRRK, Uhtna)

Aasta miinused:

- Koolide kohustusliku kirjanduse nimekirjadesse õnnestub harva soovitada uuemaid lasteraamatuid, kuid suurem valikuvabadus, võttes arvesse raamatute vähest eksemplaarsust, oleks hädavajalik.
- Olemasolevad kogud vajavad täiendamist õppetööd toetava kirjanduse osas vastavalt uutele õppekavadele. Haridusministeerium peaks toetama kas või osaliseltki rahaliselt haridusreformist tulenevat täiendavat raamatuhanget.
- Raamatukogude eelarved on tillukesed, kuid projektidega raha taotlemine läheb aasta-aastalt keerulisemaks.
- Muret valmistab raamatute sodimine ja rikkumine kodudes väikelaste poolt.
- Raamatute hinnatõusu ja lahjat eelarvet silmas pidades komplekteeritakse uudiskirjandust ettevaatusega, et mitte jääda aasta lõpul uudisteosteta.
- Kohati on laste arvutiosavus näiline, puudu jääb otsimootorite kasutamise oskusest ning hätta jäädakse õige otsisõna leidmisel.
- Mitmes küllaltki arvestatava suurusega keskuse raamatukogus (Väike-Maarja, Rakke) ei toimu juba aastaid lisaks raamatute väljastamisele praktiliselt mingit muud tööd lastega. Huvitav, kuidas kohaliku omavalitsuse juhid seda ei märka ja miks kohalikud elanikud seda taluvad. See on kurb seda enam, et tegemist on suurte kultuuritraditsioonidega asulatega.

7.4 Raamatukogu kultuurikeskusena

Raamatukogu nimi	Näitused, väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Assamalla	16	4	200
Haljala VRK	29	28	617
Neist Haljala	20	14	318
Aaspere	2	9	207
Varangu	7	5	92
Kadila	2	0	0
Kadrina VRK	64	61	1266
Neist Kadrina	14	24	835
Hulja	22	7	120
Kihlevere	17	6	120
Viitna	3	8	46
Vohnja	8	16	145
Karepa	18	8	254
Kunda LRK	39	47	638
Laekvere	8	0	0
Lepna	8	1	3
Muuga	8	14	420
Rakke VRK	16	18	396
Neist Rakke	10	13	342
Lahu	4	5	54
Salla	2	0	0
Roela	8	4	63
Sõmeru	3	11	265
Tamsalu	17	10	257
Tapa LRK	99	149	4101

Neist	Tapa	46	103	3139
Jäned		17	20	477
Lehtse		25	7	94
Saksi		11	19	391
Tudu		3	3	24
Uhtna		29	21	350
Ulvi		14	13	366
Vajangu		12	28	160
Venevere		2	3	140
Vergi		5	1	5
Vihula		10	23	92
Vinni-Pajusti		25	31	291
Viru-Jaagupi		12	3	58
Viru-Kabala		8	1	17
Viru-Nigula		12	18	169
Võsu		12	3	57
Võsupere		30	2	55
Väike-Maarja VRK		89	21	324
Neist	V-Maarja	32	12	185
Kiltsi		25	2	40
Simuna		20	5	65
Triigi		12	2	34
LVKRK		125	69	2830
KOKKU		723	595	13418

Mitmed raamatukogud asuvad küla seltsi- ja rahvamajadega samades hoonetes ja muud kooskäimise kohta piirkonnas polegi (Aaspere, Varangu, Venevere, Tudu) või on raamatukogutöötaja ise seltsi eestvedajate hulgas, mistõttu on külakeskuse töö ja tegemised arvatud raamatukogu töö hulka (Muuga, Karepa, Uhtna jt). Ka toetavad seltsid ettevõtmisi rahalise poole pealt. Kardina kirjandusklubi taotleb kirjandusüritusteks raha projektidega.

Üritusi, näitusi, kohtumisi jm pakutakse erinevatele sihtgruppidele, alates lasteaialastest ja lõpetades seenioridega sõltuvalt piirkonna elanikkonnast. Populaarsed on kogupereüritused – temaatilised perepäevad, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, talgud, küla- ja vallapäevad:

Vastlatrall ja Kõpsetiste päev Veneveres, Assamalla külakivi avamine, Karepa 12. kodukandipäev: elu metsas, Lahu piirkonna külade kokkutulek ja külapäevadel raamatukogus endiste lugejate joonistuste näitus, Laekvere valla päevade raames eakate päev, vallapäevade raames raamatukogupäev Ulvis, Perepäev Sõmerul, Viitna kogupereüritus „Meie oma loomaaed“ loomade ja aedikute meisterdamine looduslikust materjalist.

Raamatukogud toetavad ka teiste poolt korraldatud ettevõtmisi kas raamatukogus leiduvate materjalidega, on abiks organiseerimisel või antakse kasutada raamatukogu ruume:

Vinni-Pajusti rk koostöö päevakeskusega, Haljala raamatukogu juures käib koos kirjandusring, Kadrina VRK koostöös valla kultuurikomisjoniga Sõlepidu emadepäeval ja isadepäeval, Rakke VRK – s saab igakuiselt kokku umbes 30 mälumängurit.

Kui rk läheduses on ka lasteasutusi, tehakse rohkem üritusi lastele (vt 7.3)

Valik raamatukogude korraldatud kirjandusüritusi:

- Kirjanduskonverents „Veera Saar 100“ (Jänedal) Oli üks suuremaid kirjandusüritusi maakonnas 2012.a
- Saksi raamatukoguhoidja viis läbi ekskursiooni Veera Saare radadel.
- „Karl Ristikivi 100“, kus põhietekande tegi Tartu Kirjandusmuuseumi teadur Rutt Hinrikus Väike-Maarjas.
- J. Grassi "Vanaisa ajaraamat" esmaesitlus Ojaäärsel (Võsupere rk).
- Kohtumine kirjanik Hinge Kaljundiga ja tema raamatu „Printsessi mõrv Koluveres lossis“ esitlus toimus väga paljudes maakonna raamatukogudes.
- Kohtumine Virve Osilaga (Võsu, Ulvi)
- Kohtumine kirjanik Kalju Saaberiga. (Haljala)
- Harry Veldi „Minu Haljala lugu“ esitlus.
- Vello Mäeotsa „RAMipalavik“ esitlus (Kadrina)
- Luuleüritus noortele „Luulemäng“ (Kadrina)
- Enn Tupp „Dekoreeritud jumalad“ esitlus (Kadrina)
- Salongiõhtu „Kurblik kabaree“, külas Jürgen Rooste ja Erki-Andres Nuut – projektiga (Kadrina)
- Klubiõhtu Jaak Urmetiga (Kadrina)
- Kohtumine Vahur Kersnaga (Sõmeru, Tapa)
- Kohtumine Veiko Belialsiga, Tapalt pärit ulmekirjanik ja luuletaja, tegeleb tõsiselt ka loodusfotograafiaga. Toimus ka näituse ning samanimelise fotoalbumi – Meil on elu keset metsa – esitlus (Tapa)
- Ave Alavainul 75. aastaring Iiris Saluri esitas Ave Alavainu luulet ja Martin Udevald musitseeris flöödil. (Tapa)
- Eakatele suunatud tegevused Kunda Tervise- ja Hooldekeskuses, kus Kunda LRK avas eelmisel aastal teeninduspunkti. Kord kvartalis tutvustati ja loeti ette raamatuid neile, kelle liikumisvõime on piiratud.
- Kirjanike tuuri „Eesti kirjanikud Eesti raamatukogudes“ raames Jaak Urmet, Leo Kunnas ja Mikä Keränen (Haljalas ja LVKRRK-s)
- Üheks Vinni-Pajusti rk töö osaks on iga-aastane Vilde nim. kirjandusauhinna nominentide soovitamise ja tutvustamine.

Valik raamatukogude korraldatud näitusi:

- Näitus „Mida teha pimedatel sügisõhtudel?????? Lageda väärt raamatuid ja vaadata filme.“ – mis reklaamis raamatukogusse saabunud „Eesti filmiklassika“ sarja ning filmide tegemisel aluseks olnud raamatuid (Muuga)
- Näituste sari „Mida kõike me kogume“. Kohaliku koolipoisi kogust koostatud Dinosauruste näitus Draakoniaasta alguse puhul. Lisaks Dinosaurustele olid näitusel raamatud lohedest ja draakonitest, iga näituse külastaja sai kaasa töölehe, kus näha draakonite, lohede ja dinosauruste erinevust. Televisoorist sai vaadata filme Dinosaurustest (Uhtna)
- Anne Raava fotonäitus „Veera Saare radadel“ koos vahetektidega V. Saare raamatust „Neid ammuseid aegu“.
- ERR-i vahendatud ülevaatenäitusnäitus Rein Marani elust ja filmitööst „Loodusfilmi tuhat nägu“ tekitas terve ürituste kobara: näituse ülespanemisega (lisaks stendidele ka vaatlustelk täisvarustusega, kaamerad jms.) kaasnes

meediatund gümnaasiumi noortele filmihuvilistele, koos praktilise kaameratööga looduses ja hilisema filmitud materjali läbivaatuse ning analüüsiga raamatukogus. Järgnesid arvukad loodustunnid algklassidele ja lasteaiarühmadele. Üritusteahela lõpetas kohtumine Rein Marani, Enn Säde, Tõnu Talpsepaga (Tapa LRK)

- MTÜ „Loometöö“ rahvarõivaste valmistamise kursuse lõputööde näitus (Jäneda)
- „Sõbralt sõbrale“ Akaa linna (Soome) kunstnike ja lapitöömeistrite näitused (Tapa)
- Graafikakunstnikke Evi Tihemetsa juubelinäitus „Pühendus Tapale Oma sünnilinnas Tapal“
- „Lottet leiutades“ kavandeid Lotte-filmidest ning nende vahendusel jälgida, kuidas valmib animafilm (Tapa)
- Samuel Golombi filateelianäitus „Ümbrikust järjelugeja raamatu vahel“ (Sõmeru)
- Olen ajarongil kaasasõitja – Harri Jõgisalu – 90 (Simuna)
- Ka sisaliku jälg jätab kivil jälje – Karl Ristikivi 100 (Simuna)
- E. Vilde nim. kirjandusauhind. Laureaatide raamatud ja auhinna ajalugu. (Vinni-Pajusti)
- Maie Ojaste amigurumi tehnikas tehtud mänguasjade näitus (Tamsalu)

Raamatukogud korraldavad lisaks kohtumistele muusikutega, kunstnikega, sportlastega jne ka ekskursioone ja väljasõite, teatri- ja kontserdi ühiskülastusi:

Erinevad raamatukogude poolt korraldatud kohtumised ja ekskursioonid:

- Koostöös muusikakooliga said teoks Viire Valdma ja Urmas Lattikase loomingu õhtu, Jüri Tüli loengusari muusikaajaloost Jalutuskäik rütmimuusika maailmas.
- „Õitsev aed kevadest sügiseni“, külaliseks Tallinna Botaanikaia vanemaednik Heli Russak.
- Õhtu jõululauludega - esinesid Pille Riin ja Meelis-Lauri Erikson.
- Kohviõhtu maadleja August Englasega.
- Saksi rk tähistas Eakatepäeva ekskursiooniga Kalevipojaga seotud paikadesse.
- Pensionäride ja vanemaealiste jaoks korraldas Viru-Jaagupi raamatukogu kultuuriloolise reisi vanausuliste küladesse Peipsi järve äärde, samuti käidi Alatskivi lossis, Juhan Liivi haulal jne. Giidiks ja reisipäeva idee ning programmi kokkupanijaks oli raamatukogu juhataja
- Uhtna rk juhataja juhtis jalgrattamatka piirkonna pärandkultuuriradadel.

Lisaks korraldati õppekursioone KUMU-sse, ERM-i, Tallinna Teletorni ja Botaanikaaeda, Lennusadamasse, Jääaja ja Ahhaa keskustesse.

Ainet ürituste korraldamiseks ja külaliste kutsumiseks annab ka raamatukogu sünnipäev. 2012.a tähistasid Aaspere, Kadrina, Triigi. Ulvi rk tähistas 65.sünnipäeva koos luuletaja V. Osilaga. Kunda LRK tähistas 95.ndat sünnipäeva ajaloolise näituse avamisega, kuhu olid kutsutud kõik endised ja praegused raamatukogu töötajad.

Mitte igal pool pole ürituste tegemine kerge, sest valla elanikud ei seo ennast raamatukoguga, enamustele on sinna kauge ja keeruline käia (Lepna) või kõige

aktiivsemad kohalikud lugejad on päris kõrges eas pensionärid, kes pimedal talveajal välja ei kipu (Viitna).

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

Rakvere linnas tegutseb mitmeid asutusi ja seltse, kes korraldavad erinevaid kultuuriüritusi konkureerides inimeste vabale ajale. Raamatukogu on keskendunud peamiselt kirjandusürituste ja näituste organiseerimisele. Raamatukogusaali kasutavad kultuuriüritusteks ka teised asutused ja organisatsioonid. Nt korraldavad siin sageli kontserte Rakvere muusikakool ja Rajaotsa muusikakool. Kuigi nende organiseerijaks ei ole raamatukogu, seonduvad need avalikkuse jaoks siiski meie organisatsiooniga ja kujundavad selle mainet.

Näitused ja väljapanekud

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus korraldati 2012. aastal 58 näitust (sh lastele 42) ja 67 väljapanekut (sh lastele 40).

Näituste ja väljapanekute korraldamisel püüti arvestada erinevate sihtgruppidega. Teemad valikuliselt suunasid ka Eestile ja Rakverele aastal 2012 olulised sündmused. Oli eri tüüpi näitusi: informatiivsed stendinäitused, foto-, köitekunsti-, raamatu- ja käsitöönäitused. Eksponeeriti nii raamatukogu enda poolt koostatud näitusi, rändnäitusi, kui ka kohalike tegijate kunsti.

Raamatuväljapanekutest alustati erialakirjanduse korrusel uue sarjaga „Raamat näoga lugeja poole“, mille eesmärk on paarinädalase perioodi vältel eksponeerida erinevaid teemasid ning suurendada nende nähtavamaks tegemisega raamatute ringlust.

Olulisemad näitused 2012.a.

- Norra fotograafi Anne Helene Gjelstadi Kihnu-aineline fotonäitus "Suur süda, tugevad käed".
- Kirgas, kerge ja karge nagu vesi. Soome nüüdisproosa (Soome Instituudi rändnäitus)
- 2012.a. metsapealinnale pühendatud fotonäitus "Meil on elu keset metsa" (Luuu metsanduskool)
- Ruumiliste raamatute näitus "Arhitektuur paberis ja paberist" (Paberimuuseum)
- Pekka Kauppineni fotonäitus "Jääd" (fotode autor Rakvere sõpruslinnast Soomes – Lappeenrannast)
- „Mini rahvariie“. Kolleksioon rahvarõivastesse riietatud Barbie-nukkudest (rahvusvähemuste naisteklubi Vega)
- Stendinäitus „Iseseisvust taastamas“ (rahvusraamatukogu rändnäitus)
- „20 aastat Vabadussõja mälestussamba avamisest Rakveres“ (koostöös Rakvere linnavalitsusega) Näituse koostas Imbi Lumiste, kujundas Riina Runnel. Samateemalise virtuaalnäituse LVKRRK koduleheküljele tegi Tiina Kriisa.
- Rakvere Gümnaasiumi juubelinäitus "Rakvere Gümnaasiumist võrsunud kirjarahvas". Stendid Rakvere Gümnaasiumis õppinud kirjanikest koos väljapanekuga nende loomingust. (Koostaja ja kujundaja Tiina Kriisa, haruldasemate raamatutega abistas SA Virumaa Muuseumid).
- Köitekunsti näitus „Scripta manent IV“. 19 eesti köitekunstniku teost Veljo Tormise teemal „Lauldud sõna“ (koostaja ja kujundaja Rene Haljasmäe)

- Juhan Kunder 160. Stendi- ja raamatunäitus. Näituse tekstid koostasid Lea Lehtmets, Kaili Õunapuu-Seidelberg ja Tiina Kriisa, stendinäituse kujundas Tiina Kriisa. Haruldased raamatud SA Virumaa Muuseumid kogust.

Üritused:

Oli kirjanduslike kohtumiste poolest aktiivne aasta – raamatukogus käis lugejatega kohtumas 11 kirjanikku.

- 2012. aastal viidi ellu ühisprojekt Lapua linnaraamatukoguga kui toimus nn eesti-soome kirjanikevahetus. Rakveres esines soome kirjanik ja luuletaja Hannele Huovi ning Eestit esindas Lapuas lastekirjanik Kristina Kass.
- 2012. aastal tähistas raamatukogu oma 100. tegevusaastat. Seda tähistati juubelipäevaga 26. oktoobril, kui Rakvere Rahvamajas toimus konverents, raamatu „100 aastat raamatukogu Rakveres“ esitlus ja pidulik vastuvõtt.
- Novembris tähistati Juhan Kunderi 160. sünniaastapäeva temale pühendatud päevaga. Toimus Juhan Kunderile pühendatud konverents raamatukogus, sõit linnakalmistule suurmehe hauale ja monumendi juurde, teepaus J. Kunderi Seltsis ja Sõmeru näitetrupi etendus „Kroonu onu“ Rakvere Rahvamajas.

Kirjandusüritused

Kirjandusklubi külalised olid:

Andrei Hvostov & Üllar Saaremäe. Kõne all peamiselt Andrei Hvostovi „Sillamäe passioon“; Indrek Hargla, kes pälvis Eduard Vilde nimelise kirjandus-auhinna romaani „Apteeker Melchior ja timuka tütar“ eest; Kristina Ehin ja pärimusmuusik Silver Sepp; Andres Anvelt; Roy Strider. Raamatu „Mongoolia memuaarid“ esitlus.

Kirjandustuur „Eesti kirjanikud Eesti raamatukogudes“: Mika Keränen, Leo Kunnas, Jaak Urmet.

Raamatuesitlused

Ene Margit Tiit "Eesti rahvastik. Viis põlvkonda ja kümme loendust" (Eesti Statistikaamet)

Hinge Kaljund "Printsessi mõrv Koluvere lossis"

Muud suuremad üritused

- Tasuta raamatu laat. Emakeelepäeva tähistav laat toimus Rakveres juba neljandat korda, olles endiselt väga menukas nii raamatu toojate kui laada küllastajate seas. Laata aitasid organiseerida Rakvere Kultuurikeskus, kes korraldas laada kultuuriprogrammi ja Rakvere Spordikeskus, kes andis kasutada ruumid. Laata on plaanis korraldada ka 2013. aastal.
- Õpituba "Arhitektuurne origami". Rakvere Eragümnaasiumi 6. klassi õpilased olid kutsutud õpituppa, kus Anne Rudanovski Paberimuuseumist õpetas tegema 3D paberikunsti ning rääkis Pop-up raamatutest. Ühtlasi avati ruumiliste raamatute näitus "Arhitektuur paberis ja paberist".
- Rakvere Gümnaasiumi 100. juubeliks valminud näituse "Rakvere Gümnaasiumist võrsunud kirjarahvas" pidulik avamine. Teiste hulgas esinesid Rakvere Gümnaasiumis õppinud kirjanik Kalju Saaber ja ajakirjanik Aarne Mäe. Mängiti näitusel põhinevat kirjanduslikku Bingot, mille koostas Reet Tomband.

Simuna	0	0	0	0	5	6	5	6
Triigi	0	0	0	0	5	4	5	4
LVKRR	42	56	690	730	276	188	276	188
KOKKU	140	117	1559	1312	569	421	579	417

Peamiselt korraldasid raamatukogud kasutajakoolitusi, seda nii rühmadele kui individuaalselt.

Kui läheduses on kool, on rühmakoolitused suurelt jaolt suunatud kooliõpilastele. Viiakse läbi nii teema-, kui raamatukogu tutvustavaid tunde, samuti õpioskuste olümpiaadiks ettevalmistamist (vt 7.3)

Tapal on gümnaasiumi vanemate klasside kunstiõpetaja kasutanud raamatukogus toimuvaid kunstinäitusi ära õppeprotsessis.

Raamatukogud korraldasid ka ise koolitusi, kutsusid esinejaid või pakkusid koolituste läbiviimiseks oma ruume. Raamatukogus sai õppida nii käsitööd, kui arvuti- ja interneti käsitsemist. Lisaks kuulata loenguid erinevatel teemadel. Paljud koolitused viidi läbi Täiskasvanud õppija nädala raames.

Valik raamatukogudes toimunud rühmakoolitusi:

- Tudu rk-s „Kuidas kujundada koduaeda“ koostöös MTÜ -ga „Viikingid“
- Tapal tutvustati sugupuu uurimiseks vajalikke andmebaase, anti suuniseid Geni.com keskkonnas toimetamiseks (millest alustada sugupuu loomisel, kuidas andmeid sisestada jne.) ja õpiti kasutama koopiomasina erinevaid funktsioone.
- Koolitaja Margit Savisaar kes oli Kundas raamatukogu kutsel, pidas lasteaiaõpetajatele kaks loengut teemal „Targalt internetis“ ning hiljem viis läbi lastele koolitust ja teste.
- Muugas perepäev „ Õige aeg on õppida“, kus osalejateks olid enamuses täiskasvanud. Sel päeval oli võimalik õppida valmistama huuleläiget, tutvuda speltanisu kasulikkusega , õppida kasutama erinevaid teatmeteoseid jne.
- Saksis õpiti Anne Raava juhendamisel aiasaadustega lõngu värvima. Alustati uut loengusarja aroomiteraapiast.
- Sõmerul pikemaajalised koolitused eakatele – arvutikasutaja koolitus algajatele ning suguvõsa uurimine.
- Vihula rk pakkus 2 korral arvutikoolitust „Turvaline internet“ ja „Avastame digimaailma“
- Uhtna rk pakub paar korda aastas loenguid – koolitusi eakatele. Teemad valitakse vastavalt vajadusele elust enesest (tuleohutus, liiklusohutus, prügi sorteerimine) või selle järgi kuidas õnnestub soodsalt saada esinejaid.
- Tapa LRK viis läbi koolitused „Rahvuslik motiiv ehtimas lasteraamatupilti, kunsti- ja käsitööd“: Lääne-Virumaa lasteaedade käelise sektsiooni õpetajate õpipäeval ja Pisipõnni lasteaiaõpetajate ja üliõpilaste õpipäeval
- Kunstiajaloolane loeng „Kunsti seos piibliga“, lektor kunstiajaloolane Külli Erikson ja MTÜ Tarvanpää Seltsi kahepäevane käsitööalane koolitus Kadrina VRK-s.

Individaalkoolitused toimusid enamasti vanemaealistele ning algajatele arvutikasutajatele. Peamisteks teemadeks olid: otsinguportaalid, netipank, lepingud ning e-post. Aga ka elektripakettide hinnavõrdlused, dokumendi koostamine,

riigiametite kodulehe leidmine, ning info hankimise võimalused. 2012. aastal olid raamatukogud abiks ka rahvaloenduse ankeetide täitmisel.

Individuaalkoolitusi, kus tutvustatakse uutele lugejatele raamatukoguprogrammi, toimub siiski rohkem, kui tabelist näha. Paljud on lihtsalt nii lühikesed, et nende üle arvestust ei peeta.

Küll aga võiks rohkem olla rühmakoolitusi nendes raamatukogudes, kelle piirkonnas on kool.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

Individuaalkoolitust viidi läbi lugejatele esmakordsel registreerimisel.

2012. a alustati gümnaasiumiõpilastele suunatud rühmakoolitustega, mille eesmärgiks oli panna õpilased mõistma, et info otsimine ja leidmine on õppetöös oluline etapp ja mitte iga teema kohta pole võimalik saada aktsepteeritavat materjali internetis.

Koolituse läbis 18 gümnaasiumi rühma ja 13 ametikooli rühma.

Jätkusid arvutikoolitused täiskasvanutele. Viidi läbi 7 koolitust „Sinu internet“, mille jooksul õpetati kasutama ID-kaardi, e-posti ja infootsingut internetis. Koolitustel osales 31 inimest.

Lasteosakonna juhataja Reet Tomband viis läbi lastekirjanduse koolitusi Rakvere kolledži päevastele ja kaugõppeüliõpilastele.

7.6 Raamatukoguteenuse turundus

Raamatukogus toimuvate ürituste kohta jagatakse infot vastavalt sihtgrupile: valla- ja raamatukogu kodulehel, koolimajas, piirkonna kuulutuste stendidel, raamatukogu facebooki kontol.

Elektroonilised infokanalid:

Raamatukoguteenuseid oma veebilehe kaudu tutvustavad Kadrina VRK, Kunda LRK, Tapa LRK, Sõmeru, Ulvi, Viru-Kabala ja LVKRRK. Kunda LRK-l on olemas ka lastele mõeldud blogi.

Kõik rk-d on leitavad omavalitsuste kodulehelt. Enamuse kohta leiab sealt esmavajalikud kontaktandmed, lahtiolekuajad ja kasutamiseeskirjas, hinnakirjad jne. Jooksvat infot rk sündmuste kohta lisavad sinna vähesed (Muuga, Uhtna).

Väga tõhusaks peetakse Facebooki kaudu info levitamist. See on lisaks operatiivsele info edastamisele ka hea võimalus jagada meedias ilmunud artikleid ja raamatututvustuste arutelusid ning soovitusi (Uhtna, Lepna, Ulvi, Muuga, Sõmeru, LVKRRK).

Arvestades seda, et iga päevaga suureneb inimeste arv, kelle esmaseks informatsiooni saamise kohaks on veeb, on raamatukogude esindatus seal väga nigel.

Muud kanalid:

Raamatukogu tegemistest antakse teada ka valla/linnalehtedes, kuid nende harv ilmumissagedus teeb raskeks operatiivse info edastamise. Kuid selle kaudu tutvustatakse uudiskirjandust, tehakse ülevaateid rk-s toimunud. Raamatukogude tegevuse kajastamine maakonnalehes sõltub koostööst ajakirjanikuga, kes antud piirkonna elu kajastab. See on hea näiteks Muuga rk-l.

Infovoldikuid, flaiereid, rk reklaamivaid järjehoidjaid ja soovitusnimestikke on vähestel.

Heaks reklaamiks on ka raamatukogutöötajad ise osaledes aktiivselt piirkonna kodanikeühendustes, omavalitsuse komisjonides.

Raamatukogu teenuste tutvustamise põhiliseks vahendiks peetakse siiski vahetut suhtlemist lugejatega.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

Raamatukogu sündmustest ja teenustest informeerimiseks kasutab raamatukogu erinevaid kanaleid varieerides neid vastavalt sihtgrupile. Lisaks traditsioonilisele paberreklaamile (plakatid, flaietid, kutsed jmt) kasutatakse mitmeid elektroonilisi kanaleid, mis võimaldavad kulutusi tegemata jõuda paljude inimesteni korraga.

Elektroonilised infokanalid:

- Veebilehekülj (www.lvkrk.ee) – ligipääs elektroonilistele teenustele (elektron-kataloog, RVL tellimuse vorm, infopäring) ja informatsioonile raamatukogus toimuva kohta.
- Kultuurikava (<http://www.kultuurikava.ee/places/laane-virumaa-keskraamatukogu>) – Portaal kajastab raamatukogus toimuvaid üritusi ning on integreeritud raamatukogu koduleheküljega. Kultuurikavasse sisestatud sündmused peegelduvad automaatselt ka Rakvere linna koduleheküljel
- E-uudiskiri – lühike info raamatukogu uudiste, sündmuste ja saabunud uudiskirjanduse kohta kõigile uudiskirjaga liitunutele. 2012. aasta lõpul oli e-uudiskirjal 287 tellijat.
- Rakvere kultuurisündmuste list (koostab ja väljastab Rakvere Kultuurikeskus) – kajastab listi tellijatele iganädalaselt Rakveres, sealhulgas raamatukogus, toimuvaid sündmusi.
- Kultuuriinfo ekraanid - (3 avalikku ekraani - raamatukogus, Art Cafes ja Rakvere Teatris) – slaidiprogramm Rakvere kultuurisündmuste reklaamidega.
- Facebook - sotsiaalvõrgustik võimaldab jõuda kiiresti inimesteni ning on hea kanal vahendamaks oma kasutajatele ka mitteformaalsemas laadis informatsiooni.

Meedia:

Heaks meediapartneriks on raamatukogule kohalikud ajalehed Virumaa Teataja ja Kuulutaja (nädalaleht). 2012. aastal ilmus ajakirjanduses 67 Lääne-Virumaa Keskraamatukogu puudutavat artiklit, üleriigilises meediaportaalis Delfi sai näha ka videoklippi Tasuta raamatu laadast.

Raamatukogus toimuva kohta ilmub lühiinfo igapäevaselt Virumaa Teataja kultuuriteadete rubriigis.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu 100

Juubeliaasta esile tõstmiseks kujundati logo, mida kasutati kõigi juubeliga seotud infomaterjalides ning meenetel. Koostati 100. juubeliaasta kodulehekülj, mis andis ülevaate raamatukogu ajaloost ja juubeliaastal toimuvatest üritustest.

8. Bibliograafia- ja infotöö

8.1 Andmebaaside loomine

Uusi andmebaase 2012.a ei loodud. Jätkus koduloo andmebaasi täiendamine.

Jätkus kodulooliste materjalide bibliografeerimine URRAMi kodulooportaali. LVKRK ülesandeks on bibliografeerida üleriigiline perioodika, Virumaa Teataja ka Kuulutaja. Vallaraamatukogude ülesandeks on bibliografeerida oma valdade lehed, kahjuks tegelevad sellega vähesed vallad ning seetõttu vähenes 2012.aastal kodulooportaali sisestatud Lääne-Virumaad puudutavate materjalide hulk – 2011.aastal loodi 1765 kirjet, 2012.aastal vaid 910.

Tapa LRK täiendab koduloolist andmebaasi Riksis. Põhilised allikad on Virumaa Teataja ning Sõnumed.

8.2 Infopäringud

Infopäringuid registreeriti 7253. Võrreldes eelmise aastaga on see arv langenud, kuid valdavalt tunnistatakse, et osa päringuid jääb lihtsalt registreerimata.

Päringute arv raamatukoguti on väga kõikuv, mis paneb arvama, et päringu mõistet tõlgendatakse ka väga erinevalt.

Registreeritakse nii teemapäringuid kui ka faktipäringuid. Valdavat tuli vastata õppetööd puudutavatele päringutele, kuid küsiti infot ka asutuste kontaktandmete, sõiduplaanide, võõrsõnade, kodumajapidamisega seotud teemade kohta. Üha kasvavas infotulvas peetakse raamatukogutöötajat kompetentsemaks õige tulemuse kiiremaks kättesaamiseks.

Näiteid päringutest:

Roela rk-le saabus päring Kanadast, kus inimene otsis oma isa poolt oletatavalt koostatud ajaloolist uuringut.

Tapa LRK poole pöördus üliõpilane Jaapanist, kes vabatahtlikuna töötas ühe aasta Imastu Koolkodus ja soovis endale valmistada eesti rahvariide võöd.

Väike-Maarjas on lingvist, kes tunneb huvi indiaani keelte ning maailmas vähetuntud, omas ajas siiski nimekate heliloojate ja nende loomingu nimekirjade vastu. Otsiti ka materjali pärgväändiku ja paksoi kohta.

Päringud lastelt olid näiteks: kuidas ehitada onni, millised traktorid on olemas ja nende täpne ehitus.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

Infopäringuid, mida registreeritakse raamatukoguprogrammis URRAM, oli aasta jooksul kokku 1042. Kui 2011. aastal esitati 1517 päringut, siis 2012.aastal esitati võrreldes eelneva aastaga 475 päringut vähem.

Päringute arvu langus ei ole üllatav, sest suurenenud on nii arvutite olemasolu kodudes kui ka on paranenud infootsingu oskused, mistõttu eelistavad inimesed otsida ja kasutada internetist leiduvat informatsiooni ning oskavad kasutada paremini ka lugejaportaali, selle asemel et tulla teemapäringuga raamatukokku.

Tüüpilisemad päringud puudutavad kohalike üli- ja kutsekoolide õpilastele koolitööde ning keskkooliõpilaste uurimistööde teemasid.

Lisaks päringud ehituse, käsitöö, tervise (erinevad haigusseisundid, toitumine), psühholoogia, aianduse ja kokanduse teemadel.

Muusikaosakonna päringud puudutavad instrumendiõpet, muusikastiile ning muusika otsimist erinevate ürituste tarbeks.

8.3 Trükised ja veebiväljaanded

- Uhtna raamatukogu direktor Inge Pikkoja osales raamatu „Pärandkultuur Sõmeru vallas“ koostamisel.
- Tapa LRK töötajad osalesid raamatu „Tapa vald vanadel ja uutel fotodel“ koostamisprotsessis
- Jäneda rk töötaja osales „Veera Saar 100“ konverentsi kutse kavandamise ja näituse pildivaliku juures, näituse kujundas ühiselt kokkupandud materjalide põhjal Tapa LRK IT-spetsialist Vahur Saaremets.
- Ulvi rk juhataja osales valla lehe („Rägavere Valla Teataja“) koostamisel ja välja andmisel.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu:

- 2012. aasta oktoobris ilmus Lääne-Virumaa KRK ajaloost kõnelev raamat „100 aastat raamatukogu Rakveres“. Raamatu koostas Aili Höövelsoo, kaasautorid Odette Kirss, Reet Tomband, Lea Lehtmets ja Tiina Kriisa, toimetaja Ilmar Vaaro. Raamatu andis välja VR Kirjastus.
- Veebiväljaanded: Raamatukoguhoidja lugemissoovituste blogi (42 postitust) ja Lääne-Virumaa KRK uudiskiri (23 numbrit).
- Virtuaalnäitused: Vabadussõja ausammas Rakveres (koostaja Tiina Kriisa).

Kokkuvõte

Keskraamatukogu ja maakonna raamatukogude koostöö toimus 2012. a hästi igas valdkonnas: kogude komplekteerimine vastavalt riigi poolt ette antud nimekirjadele sujus tõrgeteta, täiendkoolitused olid nii asja- kui taskukohased, ellu viidi mitu koostööprojekti. Seda suunda ka jätkatakse. Kultuuripärandi aasta pakub selleks mitmeid võimalusi.

Omaavalitsuste arengukavades nähakse raamatukogul kaasaegse infoasutuse, kohalikku pärandit väärtustava, mitmekesiseid vaba aja veetmise võimalusi pakkuva atraktiivse kultuurikeskuse rolli. Raamatukogud, kes suudavad koondada oma katuse alla säärase mitmekesise tegevuse, jäävad tulevikus alles. Maakonnas on raamatukogusid, kus pakutakse erinevatele sihtrühmadele hästi läbimõeldud ja süsteemset tegevust, kuid arenguruumi on veel mitmetel. Elanikkonna vähenemise ja töörande taustal on iseasi, kellele tulevikus neid teenuseid pakkuda.

Kesine palk ei too noori raamatukogudesse, mistõttu raamatukoguhoidjate keskmine vanus tõuseb. Kiiresti muutuv töökeskkond ja tehnilised uuendused nõuavad raamatukogutöötajalt pidevat enesetäiendamist ja valmisolekut uuendustega kaasaminemiseks. Kohati on see väga visa. Ka ei ole kõikide raamatukogude infotehnoloogiline valmisolek sellisel tasemel, et pakkuda kasutajale kvaliteetset e-teenust.

2013.a on väljakutseks üleminek Urrami uuele rakendusele. Ootame uue versiooni täismahus ja kasutajasõbralikku väljaarendamist.

Hoolimata arvude tagasiminekest, on tunda raamatukogude vajalikkust eriti kohtades, kus need ongi ainsaks rahva kokkusaamise kohaks. Loodetavasti leitakse 2013.a võimalusi ka hädavajalikke investeeringute tegemiseks.

Töö laste ja noortega on üha olulisem ning seda peaksid tähtsustama kõik raamatukoguhoidjad.

Koostajad:
Lea Lehtmets
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu
Peaspetsialist

6.Kogud. Kogude komplekteerimine:
Iivi Kask
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu
Komplekteerimisosakonna juhataja

7.3. Lasteteenindus :
Reet Tomband,
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu
Lasteosakonna juhataja

Kaili Õunapuu Seidelberg
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu
Direktor
Allkiri